

סיכום שנת פעילות

תשפ"ד-תשפ"ה | 2024

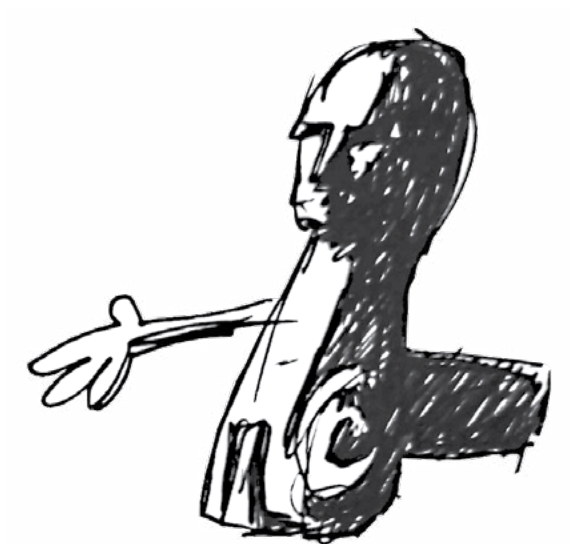
דו"ח המנהל הכללי

תוכן עניינים

8	עמותת המועצה לשימור אתרי מורשת בישראל - הגוף הציבורי
11	הפעילות הציבורית לשנת 2024
12	מחלקה משפטית
13	מחלקת תכנון והנדסה
19	פיתוח אתרי מורשת
24	מחלקת כספים
26	תחום חינוך ואתרי מורשת
30	מערך התיירות
31	סיורי שימור מורשת
32	דוברות
34	המחלקה ליחסים בינלאומיים
36	מחלקת קשרי שותפים
38	תחום מידע ופרסומים
43	מחלקת משאבי אנוש ולוגיסטיקה
45	מחוזות המועצה לשימור אתרי מורשת בישראל
46	מחוז צפון
47	מחוז ערבי צ'רקסי
48	מחוז גליל מערבי, חיפה ומנשה
50	מחוז מרכז
53	מחוז תל אביב
56	מחוז ירושלים, הרי יהודה ואיו"ש
59	מחוז דרום
61	אתרי המועצה לשימור אתרי מורשת בישראל
62	מוזיאון הרעות, מצודת כ"ח
63	חצר כנרת
64	משטרת נהלל ההיסטורית
65	אתר רכבת העמק כפר יהושע
67	מחנה המעפילים עתלית
68	מרכז מבקרים מקוה ישראל
70	מכון איילון, רחובות
71	אתר הפרדסנות ע"ש מינקוב, רחובות
73	בית ילין במוצא

חברים וחברות,

כמדי שנה, ערכנו עבורכם את סיכום שנת העבודה 2024 במועצה לשימור אתרי מורשת בישראל. זו לא שנה רגילה, זו שנת מלחמה ועת חירום. הגם שלכאורה הימים מתנהלים במעין שגרה, הרי מתחת ועל פני השטח מתרחשות תמורות לא מבוטלות, ברובן בצל המלחמה, מלחמת ה-7 באוקטובר.

ברמה האישית, כל אחד ואחת מאיתנו נתון במורכבויות שונות, בדאגה לבני המשפחה, שירות במילואים ובסדיר, עליות המחירים, מצוקות היום-יום, ומאמץ מתמשך לשמור על סדר יום תקין ולהתנהל בהתאם.

ובמעבר מהאישי לכללי –

דו"ח זה מציג שנה שבה הלכנו, עקב בצד אגודל, במאמץ עליון לשמור על שגרת יומנו, ועל עמידה עקשנית לקיים את התוכנית השנתית שהצבנו לעצמנו בתחומי השימור, התכנון, החינוך ויעדי מטה המועצה.

את כל המערך הזה מובילים בהתאמה ובסנכרון (לא בלי קשיים, כמובן), עובדי ועובדות המועצה, מוסדות העמותה, הוועדות הציבוריות, הוועד המנהל וחבר הנאמנים, עובדי השימור הפיזי, משרתי השירות הלאומי אזרחי, המתנדבים והמתנדבות באתרים ונאמני השימור.

דו"ח זה מבוסס על סיכומים שהעבירו אלינו מנהלי המחוזות, מנהלי האתרים ואנשי המטה, כולם בדגש על ניהול המועצה בצל המלחמה ובהתאם לאתגרי המקורות הכספיים "המקוצצים" – בתקציבי מדינה, בקרנות השונות, בתרומות, בדמי הניהול הנגזרים מעבודות הפיתוח, ובהכנסות המועצה מפעילות האתרים אשר חלקם נסגרו לחלוטין (מוזיאון הרעות, מצודת כ"ח) ובאחרים ירד היקף הפעילות באורח משמעותי. מנקודות מבט זו, אנו חבים הערכה עצומה לכל מי שנשא בעול, ומתוך אמונה ומחויבות עשה את תפקידו באופן הטוב ביותר והמשמעותי יותר.

כמו כן נציין את משרד המורשת, השר, המנכ"ל וצוות המשרד שבעיתות משבר עומד לרשות המועצה.

ברצוני להודות באופן אישי:

- למנהלי ומנהלות אתרי המועצה
- למנהלי ומנהלות המחוזות
- למנהלי ומנהלות מטה המועצה
- לתחום שימור, תכנון והנדסה

תודה מקרב לב:

לחומי נובנשטרן - סמנכ"לית, לרוני חיימוב - מנהל תחום מידע ופרסומים ולשחר הרמלין - דובר המועצה, על עריכת הדו"ח לשנת העבודה 2024. מבטינו להמשיך לשנת 2025.

שלכם,
עמרי שלמון
מנכ"ל

להצטרפות כחבר בעמותה סרקו את ה-QR

חברי הוועד המנהל

נשיא	השופט (בדימוס) פרופ' אליקים רובינשטיין
יו"ר	אלוף (במיל) אורי אור
חבר	ישראל ארקין
סיים את תפקידו בספטמבר 2024 לאחר הבחירות	משה גור
חבר	יוסי ורדי
חבר	נעם חביליו
סיים את תפקידו בספטמבר 2024 לאחר הבחירות	מיכאל (מיקי) כהן
חברה	פרופ' עירית עמית כהן
חברה	עליזה מעיין
חברה	חכ"ל עו"ד אורית נוקד
חבר	השופט (בדימוס) שמואל צור
חבר	שלמה קופל
סיים את תפקידו בספטמבר 2024 לאחר הבחירות	יצחק רוגוב
חבר	פיני שומר
חברה - נציגת החברה להגנת הטבע	פזית שביד
חבר	חכ"ל עו"ד אילן שלגי
חבר	פרופ' אבי ששון
משקיף - יוהמ"ש העמותה	עו"ד גדעון קורן
משקיפה	חכ"ל אורלי פרומן
משקיף	אדר' דב אלון

ועדות הוועד המנהל (יושבי ראש)

כספים	ישראל ארקין
חינוך	חכ"ל אורלי פרומן
יחסים בינלאומיים	עמוס ערן
תכנון	אדר' דב אלון
פיתוח	יוסי ורדי
ביקורת	עו"ד אירית בן ארי
סיורי מורשת	רמי אהרוני
פרלמנטרית	חכ"ל עו"ד אורית נוקד
יו"ר הוועדה לבחינת מעמדה של המועצה לשימור אתרים	השופט (בדימוס) שמואל צור
משאבים ופיתוח	יצחק רוגוב
פורום הרצל	חכ"ל עו"ד אילן שלגי

ועדות שימור ציבוריות (יושבי ראש)

פרופ' אבי ששון / ד"ר שחר שילה	מחוז דרום
ישראל קמחי / עו"ד שרון אבני	מחוז ירושלים
אדר' דב אלון	מחוז מרכז
פרופ' מוסטפא עבאסי	מחוז ארצי ערבי וצ'רקסי
ד"ר אסתר ינקילביץ'	מחוז צפון

מטה

אהרון לויתן	מהנדס המועצה
רו"ח אוהד קורן	תחום כספים
חומי נובנשטרן	סמנכ"לית, קשרי שלטון, עמותה, תוכנית שנתית
אלעד בצלאל	סמנכ"ל מינהל, מטה ומורשת
תמר טוכלר	סמנכ"לית קשרי חוץ מחוזות, סטטוטוריקה, מנהלת מח' יחב"ל
ארנון חפץ	מנהל תחום שימור פיזי ארצי וצוותי שימור אורגניים
עו"ד טל בן נון	מנהלת המחלקה המשפטית, רפרנטית ליועמ"ש ולגופי הביטחון
רו"ח רותם חיים	חשבת
אורלי נפתלי	משאבי אנוש ולוגיסטיקה
רוני בר נתן	מחלקת השתלמויות, הכשרות ואירועים
קרן רייש שרעבי	מחלקת חינוך ואתרי מורשת
רוני חיימוב	תחום מידע ופרסומים
נועה גפן	מחלקת פיתוח וקשרי שותפים
דרור הלוי	מחלקת סיורי שימור
שחר הרמלין	דוברות
מיכאל גינזבורג (מתנדב)	שילוט ותפוצת מועצה
גלי מזרחי	רל"שית מטה
אדר' ליאורה בארי	קשרי מועצה JNF-USA - תכנון

מנהלות ומנהלי מחוזות

מחוז צפון	דינה אבשלום גורני
מחוז גליל מערבי, חיפה ומנשה	אדר' גיא שחר
מחוז ארצי - ערבי צ'רקסי	סאמר פאלח אל הייב
מחוז מרכז	מיכל הלוי-בר
מחוז תליאביב	יעל אטקין
מחוז ירושלים, הרי יהודה ואיו"ש	צפי שלף
מחוז דרום	מריה מצרפי
רכז כלל ארגוני להכשרות בשיתופי פעולה	מיכה כהן

מנהלות ומנהלי אתרי המועצה

מוזיאון הרעות - מצודת כ"ח	עידו קהת
חצר כנרת	זהבה חכם גבאי
משטרת נהלל ההיסטורית	ענת יוניוס
אתר רכבת העמק כפר יהושע	דקלה ליאני
מחנה המעפילים עתלית	זהבית רוטנברג
מרכז מבקרים מקוה ישראל	חן הלוי צוק
בית ילין במוצא	רות ארבל פסח
אתר הפרדסנות ע"ש מינקוב, רחובות	עמליה זאבי
מכון איילון, רחובות	רן אורן

נותני שירות

רואה חשבון	רו"ח אורי הולצמן
מבקר פנים	רו"ח יוסי גינזסר

עמותת המועצה לשימור אתרי מורשת בישראל – הגוף הציבורי

על העמותה

בשנת 2024, מנתה העמותה 570 חברים. בימים אלה, אנו בעיצומו של תהליך חידוש חברות לשנת 2025, וצירוף חברים חדשים לעמותה. השאיפה היא להגדיל את מספר החברים בעמותה, כך שיותר חברים ייחשפו לפעילותיה ויהוו כוח ציבורי מוטה שימור.

קשר עם חברי העמותה: חברי העמותה מוזמנים לאירועים שמקיימת או יוזמת המועצה במהלך שנת הפעילות. כמו כן, מוזמנים החברים לאסיפה הכללית, הנערכת אחת לשנה. בתחילת השנה העברית, נשלחים לכל חברי העמותה לוח שנה מעוצב ותוכנית שנתית, המפרטת את הפעילות המתוכננת לשנת הפעילות הקרובה.

תיקוני תקנון העמותה: במהלך השנה, התכנסה ועדת אד הוק, בראשותו של חבר הוועד המנהל חנ"ל עו"ד אילן שלגי וחברים מבין הוועד המנהל וחבר הנאמנים, לבחינת תקנון העמותה ולהציע תיקונים במספר סעיפים במגמה לייעל את עבודת העמותה. התיקונים שהוצעו אושרו בישיבת האסיפה הכללית ב-30 באוגוסט 2024, והוגשו לאישורו של רשם העמותות.

40 שנה להקמת המועצה לשימור אתרים 1984-2024

ב-17 בדצמבר 1984, התקיים במכון ון ליר בירושלים מפגש לייסוד המועצה לשימור אתרים במסגרת החברה להגנת הטבע, בהשתתפות קהל שוחרי שימור, שרים, חברי כנסת, אנשי אקדמיה ואחרים. מאז ועד היום, פועלת המועצה למען שימור המורשת הבנויה של ארץ ישראל והנחלת מורשתה.

בשנת 2024 ציינה המועצה 40 שנה לפעילותה. עקב המלחמה, קיבלה המועצה החלטה לא לקיים אירוע חגיגי לציון שנת ה-40. בימים אלה, נכתב ספר המסכם את העשור האחרון של פעילות המועצה, והושק לוגו 40 שילווה את הפרסומים של המועצה לאורך השנה.

כנס יסוד המועצה לשימור אתרים, בבית הנשיא, 1984

בחירות למוסדות העמותה

ב-30 באוגוסט 2024, במסגרת האסיפה הכללית, התקיימו בחירות למוסדות העמותה (על פי תקנון העמותה - בחירות נערכות אחת לארבע שנים) לחבר הנאמנים, לוועד המנהל ולוועדת הביקורת. הבחירות התקיימו במשרדי המועצה, בבית הספר החקלאי מקוה ישראל, בהשתתפות חברי העמותה (ראו לעיל את רשימת החברים הנבחרים). הבחירות נוהלו על ידי ועדת בחירות, בראשותו של יוסי בר נתן, וחבריה היו מיכאל גינזבורג ויפה סגל. ליווי משפטי: עו"ד גדעון קורן, ליווי מטה: חומי נובנשטרן.

מוסדות העמותה

האסיפה הכללית של העמותה התכנסה בתאריך 30 באוגוסט 2024 ובמסגרתה הוצגו בהרחבה הדו"חות הכספיים לשנת 2023. הדו"חות אושרו על ידי האסיפה, והתקיימו בחירות למוסדות העמותה.

ועד מנהל, חבר נאמנים

בהתאם לתוכנית העבודה השנתית, התקיימו לאורך השנה ישיבות הוועד המנהל, ישיבות חבר הנאמנים וועדות הוועד המנהל: ועדת תכנון, הוועדה הפרלמנטרית, ועדת פיתוח, ועדת כספים, ועדת חינוך, הוועדה לקשרים בינלאומיים, ועדת ספורט.

באמצע חודש דצמבר התקיים בבית ויצמן ברחובות ובמכון איילון מפגש הוקרה והערכה לחברי הוועד המנהל וחבר הנאמנים שפרשו, כהוקרה על תרומתם ופועלם למען השימור ולמועצה. בין הפורשים: משה גור, מיכאל (מיקי) כהן, יצחק רוגוב, גיל גורדון, אבי פלדמן, אלי ריקוביץ ונתן גדרון ז"ל.

מפגש תודה לפורשי הוועד המנהל, בית ויצמן, רחובות

ועדות הוועד המנהל

ועדת תכנון הארצית בראשות אדריכל דב אלון בליווי חומי נובנשטרן

בוועדה חברים אדריכלים ומתכננים. מנהלי מחוזות המועצה לשימור אתרים משתתפים בוועדה כמשקיפים.

בפני הוועדה, המתכנסת מספר פעמים בשנה ובהתאם לדחיפות הנושאים לדיון, מועלים נושאי תכנון עקרוניים ופרטניים, העלולים לפגוע במבנים ובמתחמים לשימור. בהתאם לסיכומי הוועדה, מועלות הצעות לדרכי פעולה.

ועדת חינוך בראשות חכ"ל אורלי פרומן בליווי קרן שרעבי רייש
הוועדה דנה בנושאי הנחלת המורשת לקהלים שונים, ובפעילות חינוך באתרי המורשת.

ועדת סיורי מורשת בראשות רמי אהרונז בליווי דרור הלוי
רמי אהרונז החליף את משה גור, שביקש לסיים את תפקידו כיו"ר הוועדה. הוועדה מתכנסת פעמיים בשנה. עקב ימי המלחמה, נדחו מספר סיורים. עם החזרה ל"שגרה" שנוצרה, חודשה פעילות מחלקת הסיורים בהתאם להנחיות פיקוד העורף.

ועדת כספים בראשות ישראל ארקין בליווי אוהד קורן
הוועדה מתכנסת 4-6 פעמים במהלך שנת עבודה. הוועדה דנה בהצעת תקציב העמותה לשנת עבודה, קבלת דיווחים אודות ביצוע התקציב, דיון בדו"חות הכספיים השנתיים ומתן המלצה לוועד המנהל להצגת הדו"ח בפני האסיפה הכללית לאישור.

ועדת פיתוח בראשות יוסי ורדי בליווי אהרון לויתן
הוועדה מתכנסת 3-4 פעמים בשנה ודנה בפרטי תוכניות השימור של המועצה. הוועדה עורכת סיורים באתרים מרכזיים.

ועדת ביקורת בראשות עו"ד אירית בן ארי בליווי אוהד קורן
הוועדה מקיימת כ-4 ישיבות במהלך שנת פעילות, דנה בדו"חות הכספיים וממליצה לאשרם בפני האסיפה הכללית. בהמלצת ועדת הביקורת התקיים "סקר סיכונים". כמו כן ועדת הביקורת ממליצה בפני הנהלת המועצה על נושא ביקורת הפנים השנתית.
מבקר פנים: משרד רו"ח "משרד שטראוס לזר" סיים את מתן שירותיו למועצה. לאחר מכרז שנערך בין מספר משרדי רו"ח, נבחר "משרד פאהן קנה".

ועדה פרלמנטרית בראשות עו"ד חכ"ל אורית נוקד בליווי חומי נובנשטרן,
בשיתוף יעל גויסקי, לוביסטית המועצה בכנסת
הוועדה דנה בקשרי מועצה וממשל.

ועדה ליחסים בינלאומיים בראשות עמוס ערן בליווי תמר טוכלר
חברים בוועדה שגרירים בדימוס, האחראים על קשרי חוץ בארגוני שימור שונים ואנשי אקדמיה. חברי הוועדה מדווחים על הפרויקטים השונים ודנים בתוכנית השנתית.

הפעילות הציבורית לשנת 2024

שבוע שימור אתרים באר שבע

במהלך שנת הפעילות, עם החזרה לשגרה בהתאם להנחיות פיקוד העורף, התקיימו ימי עיון, כנסים ומפגשים, סדרות הרצאות וחונכת אתרים שעברו תהליכי שימור. בפעילויות השונות לקחו חלק חברי העמותה, נאמניה והציבור הרחב.

בחודש מאי, בהמשך למסורת רבת שנים, התקיים שבוע שימור אתרים, במהלכו התקיימו פעילויות ייחודיות ששמו דגש על פעילות העמותה.

סדנת צילום ביפו

סדנת צילום: עם החזרה לפעילות, חודשה סדנת הצילום בהנחייתו של הצלם ברוך גיאן, בריכוז ובליווי של חומי נובנשטרן. לנוכח המצב הביטחוני, התקיימו מספר פגישות מצומצם בבית ילין במוצא, בפתח תקווה, בקיבוץ נצר סירני, בחוות שפון וביפו.

עיריית פתח תקווה, בשיתוף המועצה לשימור אתרים, יזמו תערוכה שהוצגה בהיכל התרבות העירוני וכללה צילומי מבנים היסטוריים בעיר שצולמו על ידי חברי הסדנה. הסדנה זוכה להצלחה רבה ורבים מבין המשתתפים לוקחים בה חלק לאורך השנים.

פעילות עם משרדי הממשלה ה-24, וחברי הכנסת ה-25

כנסת: במהלך השנה, השתתפו נציגי המועצה בישיבות ועדת החינוך, ועדת הפנים והגנת הסביבה, ועדת הכספים וועדת הכלכלה בכנסת. כמו כן, התקיימו פגישות עם מספר חברי כנסת להכרות עם פעילות המועצה לשימור אתרים.

המועצה המייעצת למוזיאון הכנסת (בית פרומין): המועצה לשימור אתרים חברה במועצה המייעצת למוזיאון הכנסת, המוקם בבית פרומין (מושב הראשון של הכנסת בירושלים בשנים 1950-1966). בישיבה שהתקיימה לאחרונה, נערך סיור להצגת העבודות הפיזיות ובישיבה אצל מנכ"ל הכנסת, משה אדרי, דווח על קידום תכני המוזיאון.

חוות השומר סג'רה

קשרים עם ארגונים שכנים: המועצה לשימור אתרים מקיימת קשרי עבודה וחברה בפורומים של ארגונים שכנים, ביניהם רשות הטבע והגנים, רשות העתיקות, איקומוס ישראל (משקיפה), מועצת המוזיאונים (משקיפה).

שילוט אתרים היסטוריים: המועצה לשימור אתרים ממשיכה בשילוט אתרי המורשת ברחבי הארץ. עד כה שולטו 2022 אתרים ומבנים. פרויקט שילוט כלל עירוני מתקיים בירושלים בשיתוף הרל"י ומשרד המורשת. במהלך שנת 2024 שולטו 27 אתרים ומבנים.

מחלקה משפטית

היועמ"ש עו"ד גידי קורן ועו"ד טל בן נון גלז מנהלת המחלקה המשפטית במועצה לשימור אתרים.

הטיפול המשפטי נחלק לשני תחומים עיקריים:

טיפול מידי - בנושאים נקודתיים ו/או דחופים.

טיפול ארוך טווח - הסדרה וליווי של סוגיות מתמשכות.

היועץ המשפטי (היועמ"ש) היה אחראי על מתן חוות דעת משפטיות, טיפול בענייני משאבי אנוש, וליווי משפטי בתביעות או בסיכויי תביעה. חוזים בעלי גרסה "גנרית" שאושרה מראש על ידי היועמ"ש טופלו במסגרת המועצה, בעוד שחוזים חדשים או רגישים הועברו לאישורו.

העבודה המשפטית כללה שיתוף פעולה מקיף עם כלל מחלקות המועצה, לרבות:

- טיפול בנושאים סטטוטוריים מול מנהלי המחוזות.
- ליווי ועריכת חוזים עבור מחלקות ההנדסה, החינוך והאירועים.
- סיוע משפטי בנושאים שונים הקשורים לאתרי המועצה.
- ניהול וליווי תביעות משפטיות וענייני משאבי אנוש.

השנה עסקנו רבות בנושאי הסדרת הזכויות באתרי הביקור שבהפעלת המועצה. הוגשו בקשות הקצאה, חידושי חכירה, טיפול בהנחות בארנונה, הסכמי שכירות ונהלי הפעלה שונים, וכמובן נושאים שעלו כתוצאה מהמלחמה, לדוגמה הצבת מיגונית בסמוך לאתר רכבת העמק כפר יהושע. בין נושאי משאבי האנוש שהיו בטיפול היו החלפת חברת מחשוב, עובדים שיצאו לחל"ת כתוצאה מהמלחמה וצמצום פעילות בחלק מהאתרים.

נושא נוסף שעסקנו בו רבות, הוא נושא זכויות יוצרים. הנושא עלה בכמה וכמה מקרים בשנה האחרונה, ודרש הסדרת הנושא מול הזמנות עבודה, הסכמים, כמו גם העלאת מודעות כללית לנושא אצל כלל העובדים, בעקבות כמה תביעות שהגיעו לפתחנו. מול מחלקת חינוך עבדנו על הסכם מסגרת לארגון הגג, נושא שנמצא עדיין בטיפול מול שאלות והערות שעלו מהאתרים.

גם בנושאי חקיקה, הגבנו והערנו הערות על הצעות חוק שונות, בניהן חוק התקציב 2025, מתוכנן להמשך טיפול מול הלוביסטים בארנונה באתרי המורשת ובפקודת היערות. נערכו כמה הרצאות במגוון נושאים משפטיים הקשורים לשימור בקורס נאמני שימור, בזום לכלל האתרים ועוד.

מחלקת תכנון והנדסה

השימור הפיזי:

תכנון וביצוע שימור המורשת הבנויה

בשנת 2024, קידמה המועצה והוציאה לפועל עשרות מיזמים לשימור המורשת הבנויה. המיזמים כללו שימור בפועל של מבנים רבים בעלי ערך לשימור, פיתוח המבנים והכשרתם לשימוש מחודש, פעולות הצלה לעצירת תהליכי הרס והתמוטטות ומיזמי תצוגת תוכן במבנים ואתרים רבים. המיזמים כללו מבנים בעלי ערך לאומי מקומי היוצרים "עוגני" שימור במרחב הפיתוח הכולל.

בכל המבנים בוצעו תחילה פעולות מדידה, הכנת תיק תיעוד וסקר הנדסי לבחינת מצבם הפיזי. בהמשך, הוכנה לכל אחד מהמבנים תוכנית שימור ופיתוח, המבוססת על מסקנות תיק התיעוד והסקר ההנדסי.

לאחר השלמת התכנון המפורט, הוחל בתהליך ביצוע השימור בפועל באמצעות צוותי השימור של המועצה, או באמצעות קבלנים חיצוניים, תוך ליווי ופיקוח הדוק מטעם המועצה. מחלקת התכנון וההנדסה מלווה כל מיזם מתחילת התהליך ועד לביצוע עבודות השימור והפיתוח בפועל.

קידום תכנון, תכנון מפורט וביצוע:

בוצע קדם תכנון ותכנון מפורט ב-51 מיזמים שונים וברובם בוצעו גם עבודות שימור, פיתוח והצלה בפועל.

בחלק מהמיזמים, תיעוד המבנים התבצע בשנים קודמות ובחלקם בוצעו התיעוד, התכנון והביצוע בשנה זו. מקור מימון עבודות התכנון והביצוע: משרד המורשת, משרד התרבות והספורט, תקציבים קואליציוניים, תרומות ועוד. ברובם השתתפו גופים חיצוניים במימון העבודות (מצ'ינג).

מס'	שם האתר	מהות המיזם
1	קטלוג - אוסף פריטים	הכנת קטלוג ריצוף
2	בית הרב קוק, ירושלים	ביצוע עבודות חשמל, תצוגה ועיצוב
3	ארכיון הרצל, ירושלים	שימור
4	בית חנקין, כפר יהושע	שימור
5	בית העם, נהלל	גמר עיצוב תערוכה
6	מכון החגים, בית השיטה	תכנון מפורט
7	בית עלמי, זיקים	תצוגה ועיצוב פנים
8	"לילות כנרת", חצר כנרת	מופע אור-קולי

מס'	שם האתר	מהות המיזם
9	הקולנוע ההיסטורי, ראש העין	עבודות גמר ומערכות
10	מכינה קדם צבאית, בן שמן	תכנון מפורט
11	מוזיאון האצ"ל, שוני	עבודות בינוי, תצוגה ועיצוב פנים
12	בית בן גוריון, תל אביב	עבודות שימור ושיקום
13	בית ש"י עגנון, ירושלים	סקר הנדסי
14	בית המורים, מקוה ישראל	שימור תקרת ביניים
15	בית הכנסת, מקוה ישראל	עבודות שימור, טיח
16	בית המחסנים, מקוה ישראל	עבודות שימור בגג המבנה
17	המכניקה, מקוה ישראל	עבודות שימור, כיתת היין
18	צריף בן גוריון, שדה בוקר	עבודות פיתוח, שילוט
19	בית אשל, באר שבע	שימור בית הקמרונות והחצר ההיסטורית
20	בית ההנהלה והשירותים, מחנה העובדים, סדום	שימור בית ההנהלה והשירותים
21	צריף קפריסין, מחנה המעפילים עתלית	תכנון מפורט ועבודות בינוי - הקמת אודיטוריום
22	מחנה המעפילים עתלית, צריף מערבי - תנועת הבריחה	בינוי, אוצרות ועיצוב
23	כנסיית אלוני אבא	עבודות שימור
24	בית הקונפדרציה, ירושלים	עיצוב ותצוגה
25	מרכז מבקרים, קדומים	תכנון מפורט
26	מוצא, בית ילין	עבודות שימור
27	הג'יפ, עפרה	שימור הרכב
28	מגדל המים, בית עזרא	עבודות שימור
29	מגדל המים, קיבוץ מרחביה	עבודות שימור
30	מצדית, אשדות יעקב מאוחד	עבודות שימור
31	פילבוקס, כפר רופין	עבודות שימור
32	מגדל המים, דורות	עבודות שימור
33	בית ראשונים, צוראל	עבודות הצלה

מס'	שם האתר	מהות המיזם
34	מגדלי מים, שער מנשה	עבודות שימור
35	גן דרורה, נשר	קידום ותכנון
36	אמפיתיאטרון היסטורי, אילת	תכנון מפורט
37	כפר הילדים, עפולה	קדם תכנון ותכנון מפורט
38	בית ראשונים, מצפה יריחו	פרוגרמה ותכנון
39	בית כנסת הדרת קודש, חיפה	עבודות שימור
40	בית ספר, טל שחר	עבודות הצלה
41	מגדל מים, עין שמר	עבודות שימור
42	בית כנסת, מושב פטיש	עבודות הצלה
43	אתר הפרדסנות ע"ש מינקוב, רחובות	מבואת כניסה
44	מוזיאון העיר, ראשון לציון	שימור
45	צריף ראשונים, קרית עקרון	עבודות הצלה
46	מגדל המים, קרית אונו	עבודות שימור
47	בית התרבות, אשדות יעקב איחוד	עבודות שימור
48	בית הבאר, נתניה	שימור
49	בית 7, אתר רכבת העמק כפר יהושע	שימור
50	סקר אתרי מורשת, עוטף עזה	סקר ואיתור מבנים לשימור
51	בית המייסדים, ירוחם	שימור ותצוגה
52	אלי כהן, אפיק	שימור

סקרי שימור במועצות האזוריות:

בשנת 2024, המשיך מיזם סקרי השימור במועצות האזוריות, בשיתוף אגף מורשת במשרד מורשת והשלטון המקומי. 13 מועצות אזוריות זכו בקול הקורא שנערך בשנת 2022. לכל מועצה אזורית נשכרה/ה סוקר/ת לעריכת סקר השימור בשטחי יישובי המועצה ובשטחים הפתוחים שבין היישובים.

מטרת סקרי השימור ליצור בסיס נתונים, שיסייע לקידום התכנון והשימור הפיזי של האתרים, להשמשה נכונה וראויה לצרכי ציבור, ליצירת רשימות מצאי לאתרים היסטוריים ואתרים המוצעים לשימור בתחום המועצות האזוריות ולהגן עליהם בכלים סטטוטוריים, למינוף תיירות, חיזוק הזהות והגאווה המקומית וכן להטמעתם של האתרים במערכת הגאוגרפית תכנונית (GIS) של הרשות.

רשימת הסקרים שנערכו במועצות האזוריות:

מס'	שם המועצה האזורית
1	מוא"ז עמק הירדן
2	מוא"ז מטה בנימין
3	מוא"ז שומרון
4	מוא"ז גזר
5	מוא"ז אשכול (בעוטף עזה)
6	מוא"ז מרחבים (בעוטף עזה)
7	מוא"ז מעלה יוסף
8	מוא"ז הר חברון
9	מוא"ז עמק יזרעאל
10	מוא"ז דרום השרון
11	מוא"ז עמק חפר
12	מוא"ז הגליל התחתון
13	מוא"ז לב השרון

שימור אומנות קיר - תוכנית חמש שנתית

אומנות הקיר היא חלק בלתי נפרד מנוף הארץ, ומשתקפת במגוון יצירות: ציור, תבליט, פסיפס וסגנונות נוספים. יצירות אלו מעטרות קירות חיצוניים ופנימיים של מבני תרבות, מוסדות ציבור, בתי תפילה ובתים פרטיים. עם השנים, חלק של היצירות מצויות בסכנת הרס ושכחה, ואחרות נפגעו בשל פגעי הזמן.

בשנת 2023 בוצע סקר מקיף למיפוי אומנות הקיר בישראל, ולאחריו המשיך פרויקט לשימור ציורי קיר נבחרים. הפרויקט ממומן על ידי אגף מורשת במשרד המורשת ויד יצחק בן צבי, ומתנהל על ידי המועצה לשימור אתרי מורשת בישראל.

פרויקט זה מהווה חלק מתוכנית רב-שנתית לשימור ציורי הקיר בישראל. מנהל הפרויקט מטעם המועצה לשימור אתרים: מיכאל כהן.

אומנות הקיר שקודמו לטיפול במסגרת פרויקט זה:

מס'	מקום	נושא היצירה	מהות המיזם
1	כפר תקווה	"בראשית" - דני קרוון	תיעוד ועבודות שימור
2	קמפוס גבעת רם, ירושלים	"אנושות" - ז'אן דויד	תיעוד ועבודות שימור
3	בית התרבות, אשדות יעקב איחוד	"ארבע העונות" - אריק קורן, "שלושה רימונים" - נחום גוטמן	תיעוד ושימור
4	בית הילדים, געתון	שלוש יצירות של אבנר כץ	תיעוד
5	בית בזק, צומת רעננה	"השומרים" - ג'ניה ברגר	תכנון הנדסי לקראת העתקה
6	בית משפחת זק, כיסופים	ציור בקיר מפויח מ-7 באוקטובר	הצלה והעתקה, תיעוד בצבע
7	בית התרבות, העוגן	"העבר", "שחרור", "בית משפחה", "אלומה" - שרגא וייל	תיעוד
8	קיבוץ העוגן	חנוכיה - שרגא וייל	שימור ושיקום ציורי קיר ותקרה
9	קיבוץ העוגן	"סירת מפרש", "חלוצים" - סגרפיקו, "עת לפרוץ ועת לבנות" - שרגא וייל	עבודות שימור
10	בית הצנחן, מעגן	"מצנחים ברוח", "ספינת המעפילים" - אריק קורן	עבודות שימור
11	כפר יונה	"פועלים וחקלאים" - אהרון גלעדי	תיעוד
12	מעברות, בית מנחם	"נעורים" - נתן רפפורט	שימור
13	בית מלון הנשיא (לשעבר), ירושלים	"המחוללים" - משה טמיר	שימור ראשוני

פרויקטים וסקרים במגזר הערבי והצ'רקיסי

בשנת 2024, המשיכה תוכנית החומש לחיזוק שימור המורשת בחברה הערבית בישראל באמצעות ביצוע עבודות שימור, פיתוח של מבנים בעלי ערך לשימור במרחב הכפרי ובמרחב העירוני. התוכנית מקודמת תוך שיתוף פעולה בין הרשויות המקומיות הערביות בישראל והמועצה לשימור אתרים. מלבד מיזמים פיזיים, כוללת התוכנית גם הכנת סקרים תיעודיים של עולם השימור והנחלתו. במסגרת הפרויקט, פרסמה המועצה לשימור אתרים "קול קורא" להגשת בקשות לקידום פרויקטים שונים, בליווי ועדה ציבורית לבחינת הבקשות ובחירת המיזמים הנבחרים.

מס'	שם האתר	מהות המיזם
1	אלמוסקוביה, כפר ראמה	שימור ופיתוח לתצוגה - תכנון
2	בית הספר ההיסטורי, עין מאהל	פיתוח לתצוגה ותיעוד
3	בית ספר היסטורי, אום אל פאחם	קידום תכנון
4	סקר מבנים ביישובים ערביים - מרכז ודרום	סקרים
5	מסגד, אעבלין	תיעוד
6	חילוה, שפרעם	תכנון מפורט
7	מעין, עילוט	תכנון
8	בית שוקי דאהר, סאג'ור	הכנת פרוגרמה וקידום תכנון
9	מסגד, שיח' דנון	תיעוד
10	בית הספר הפרנצ'יסקני, כפר כנא	קידום תכנון ותיעוד
11	בית הספר המנדטורי, כפר כנא	קדם תכנון
12	באר אנטיליה, איכסל	קדם תכנון ותיעוד
13	מוזיאון, כפר יאסיף	תכנון
14	כנסיית סנט ג'ורג', עכו	תיעוד

קטלוג פריטי שימור בעריכת אדריכל משה שפירא

בשנת 2024 המשכנו את בניית הקטלוג לפרטי שימור. הקטלוג כולל את פרטי השימור של מרכיבי המבנים ההיסטוריים וסביבתם הקרובה, ומתבסס על ניתוח ובניית מצאי פרטי השימור, ניתוח טיפולוגי על בסיס חלוקה אזורית, תקופתית ותרבותית, מיון קטלוגי ועריכה, בעריכת אדר' משה שפירא וצוות משרד התכנון של המועצה לשימור אתרים.

פיתוח אתרי מורשת - דוגמאות

1. מטולה - שיקום בית המשאבות

מנכ"ל המועצה לשימור אתרים, עמרי שלמון, וראש מועצת מטולה, דוד אזולאי, ערכו ביקור בבית המשאבות ששוקם ונחנך לפני המלחמה. העבודה בוצעה על ידי המועצה לשימור אתרים, במסגרת שיתוף פעולה עם גורמים מקומיים.

2. בית אוסישקין - אומדן נזקים

בשל פגיעות הדף, התגלו סדקים ברצפה ובקירות המוזיאון. הוכן אומדן לטיפול כולל במבנה.

3. משמר הירדן - תמיכות למרתף היסטורי

בעקבות התמוטטות מרתף באחד הבתים ההיסטוריים, בוצעו עבודות תמיכה להסרת סכנה. הפרויקט מומן על ידי קק"ל ובוצע על ידי צוותי המועצה.

4. ראש פינה -

בדיקת נזק למבנה בית המורה

עקב פגיעת טיל או כטב"מ, צוות המועצה בדק את המבנה והכין דו"ח הערכת עלויות תיקון למועצה המקומית.

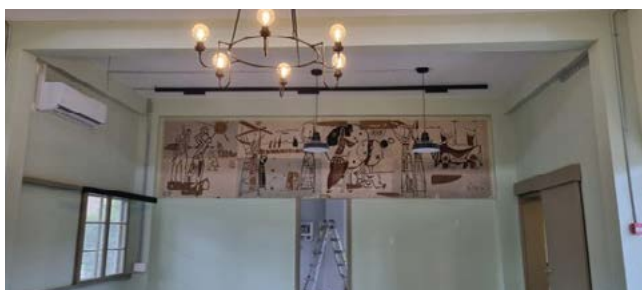
5. חצר כנרת - מיצג "לילות כנרת"

מיצג לילי המספר את סיפורה של החצר נמצא בשלבי סיום, וצפוי להחנך בחודשים הקרובים.

6. שדה נחמיה - עמדת תצפית

צוותי המועצה סייעו בבניית עמדת תצפית על הסילו בקיבוץ, בהתאם לבקשת הקיבוץ.

7. אשדות יעקב איחוד -

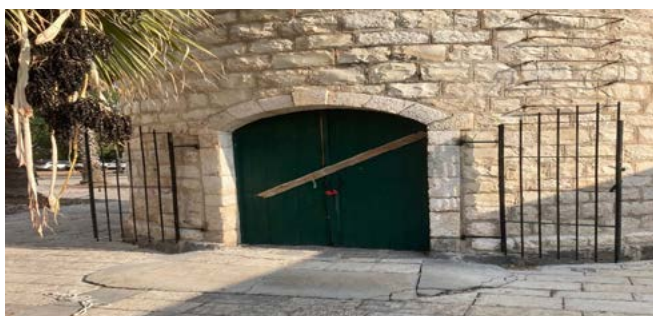
שימור בית התרבות

שחזור ושימור מבנה בית התרבות ושיקום ציורי קיר במסגרת פרויקט "אמנות הקיר".

8. כפר יהושע - בית חנקין ובית מיכאל

בוצעה החלפת תצוגה בבית חנקין ושימור מבנה בית מיכאל הסמוך, בשיתוף המועצה האזורית עמק יזרעאל.

9. עפולה - מגדל המים

התקנת סורגים על דלת העץ בכניסה למגדל המים, במימון עיריית עפולה.

10. עין מאהל -

שימור בית הספר המנדטורי

הפרויקט להפיכת המבנה למרכז מבקרים ולכיתת לימוד לשלבי גמר. המועצה אחראית על הניהול, הפיקוח ועיצוב הפנים, העסקת קבלני משנה.

11. חיפה - בית כנסת

מבנה היסטורי מראשית המאה ה-20. מבוצעות עבודות הצלה הכוללות שיקום בטון, איטום גג ותמיכות פנימיות.

12. רמות מנשה - ניקוי אנדרטה לחללים

בוצע ניקוי יסודי של האנדרטה במימון המועצה לשימור אתרים.

13. אלוני אבא -

כנסייה טמפלרית אנגליקנית

שלבי הצלה ושיקום כללו טיפול בגג, חזיתות, חלונות ודלתות, ומאפשרים כעת כניסה למבנה. שותפים לפרויקט: מועצה אזורית עמק יזרעאל, משרד החקלאות וגורמים מקומיים.

14. מחנה המעפילים עתלית -

מיצג "מבצע משה"

המועצה לשימור אתרים לקחה חלק בביצוע הפרויקט.

15. ירוחם - מוזיאון בית המייסדים
 שחזור מעברה היסטורית בשלושה צריפים.
 האתר צפוי להיפתח בתחילת 2025.

16. מדרשת בן גוריון - פיתוח תשתיות
 עבודות פיתוח שבילים, חידוש תשתיות והצבת סככות צל ושולחנות.

17. ניצנה - דרך סולינג ההיסטורית
 שימור דרך אספלט ישנה בשיתוף פעולה עם צה"ל.

18. השתלמויות והעשרת ידע
 נערכו השתלמויות בנושא שיקום בטון ועבודות בוך. התקיימה סדנה מעשית בשיתוף מחלקת חינוך לסטודנטיות לאדריכלות מהמגזר הערבי.

19. בית אלי כהן

מבנה קצינים היסטורי ברמת הגולן, שנבנה בהנדסה רוסית, עובר שיקום על ידי המועצה לשימור אתרים וצוותיה. המבנה עתיד לשמש כמרכז מבקרים להנצחת אלי כהן, כולל בית קפה. המימון לפרויקט מהמועצה האזורית גולן, משרד המורשת והמועצה לשימור אתרים. הפתיחה מתוכננת לסוף 2025.

20. דליית אל כרמל

פרויקט משותף של המועצה לשימור אתרים ובית יד לבנים לעדה הדרוזית, הכולל את שימור בית אוליפנט שיוצג בו הקשר הדרוזי-יהודי ואת בית רבין שבו יוקם חלל הנצחה לנופלים הדרוזים, לצד אודיטוריום ל-100 איש. הפרויקט בניהול עופר קוטלר, אדר' טל פרידמן ואוצרת נעמה גולד, ובמימון חמ"ת, קק"ל, משרד הביטחון, משרד התרבות והספורט, משרד המורשת והמועצה לשימור אתרים.

21. מבצר שוני - פארק ז'בוטינסקי

מבצר היסטורי ששימש כאתר אימונים לאצ"ל לפני קום המדינה, עובר תהליך שימור ושחזור, תצוגה אינטראקטיבית על הארגון, כולל סרט תיעודי, וחלל אימונים חווייתי. הפרויקט בשלב בינוי מתקדם, עם תכנון להשלמת התוכן בחודשים הקרובים ולסיום עד סוף 2025. הפרויקט מנוהל על ידי המועצה לשימור אתרים, שפר הנדסה ואדר' נמליך, ובמימון משרד המורשת, חמ"ת והמועצה לשימור אתרים.

מחלקת כספים

שנת 2024 הייתה שנת פעילות מורכבת עקב שילוב של המלחמה, תהליכי קבלת החלטות איטיים, עיכובים וקשיים בהעברות תקציבים ותזרים מזומנים, התמודדות עם קיצוץ נוסף בתקציב התקנה (שקטן משמעותית, וזאת בפעם השלישית בשנתיים האחרונות), היעדר תקציב פיתוח חדש ועבודה על יתרות תקציביות משנים קודמות, החלטה של משרד המורשת על קביעת קריטריונים חדשים לחלוקת התמיכה מתקציב תקנת השימור, הן לפעילות השוטפת והן לפעילות הפיתוח, והתמודדות הקשורה במעבר של תקציב תקנת השימור ממשרד התרבות והספורט למשרד המורשת שבוצע בשנת 2023, שגרר קשיים טכניים בירוקרטיים וחוסר ודאות.

הנושאים שטופלו במהלך השנה:

- גיבוש מסגרות תקציב לפרויקטים השונים ובקרתם.
- גיבוש וניהול התקציב השוטף של המועצה.
- ניהול תזרים המזומנים, תוך שמירה על עתודות מזומן מספקות גם לתרחישים קיצוניים ופסימיים, תוך התמודדות עם עיכובים משמעותיים בהעברות הכספים ממשרד המורשת.
- ניהול פעולות הגבייה מלקוחות המועצה ומגורמים המממנים, תוך הקפדה על צמצום חשיפות.
- ביצוע ניתוחי רווחיות לפרויקטים ולפעילות השוטפת.
- הכנת דוחות למשרד המורשת, עיריות, שותפים חיצוניים וגורמי פנים.
- מענה והתאמות בעקבות הביקורת (הטובה) של מבקר הפנים של המועצה, על ביקורת מקיפה שבוצעה על מחלקת הכספים.
- ליווי הכנת דו"ח סקר סיכונים כללי - על כל מרכיבי המועצה.
- המשך פיתוח מערכת ממוחשבת לניהול תקציבים, לשיפור יכולת הניתוח והבקרה על מערכת החשבונות והכספים של המועצה.
- התמודדות עם קיצוץ נוסף שבוצע בתקציב התקנה. כדי לצמצם את הגירעון שנוצר, נאלצנו לעדכן את התקציב ולעשות היערכות מחדש לגבי התקציב הקיים והסטת תקציבים פנימיים.
- פגישות רבות מול הנהלת משרד המורשת וגורמי המקצוע. פגישות בנוגע להעברת תקציבים, ניהול התקציב ובקשת תקציבים חדשים לאירועים שונים.
- ישיבות מרובות פנימיות, גם עם משרדי הממשלה, בנוגע לקול קורא שיצא על ידי משרד המורשת, לקביעת קריטריונים חדשים לחלוקת תקציב התקנה, ניתוח ובניית סימולציות להשפעתו על תקציב המועצה והיערכות מחודשת לקראת הפעלתו.
- מעקב שוטף, ניתוח ושחרור כספים שגויסו מתרומות עבור פעילויות מרובות שבוצעו למפונים באתרי המורשת השונים, בתי מלון ועוד.
- ניהול כספי שוטף של עבודות הפיתוח של המועצה. עבודות הפיתוח לשנת 2024 קטנו לעומת שנים קודמות, בשל היעדר תקציב פיתוח חדש בשנת 2024 ועבודה על יתרות תקציב משנים קודמות.
- ביצוע עבודות מרובות עם צוותי הפיתוח הפנימיים של המועצה, על מנת לבצע יותר פרויקטים ומתן תעסוקה מלאה לעובדי המועצה.

מחלקת כספים לאחר 7 באוקטובר:

- ב-7 באוקטובר הופסקה הפעילות של מיזם "שישי שבת ישראלית" ולא חזרה לפעילות מאז.
- כניסת המבקרים פחתה משמעותית, ועל כן ההכנסות באתרים ירדו בהתאם.
- כחלק מהיערכות תקציבית - עובדים באתרים וממחלקות נוספות במועצה הוצאו לחל"ת. חלק מהעובדים יצאו לתקופה של 14-30 יום וחלקם לתקופה ארוכה יותר (ישנם עדיין עובדים הנמצאים בחל"ת).
- מחלקת כספים הגישה שתי בקשות למענקים מהמדינה לפיצויים ומענקים בשל ירידה בהכנסות.
- מחלקת הכספים ייעדה תקציבים לצורך שיקום ועזרה למפונים בדרום.
- כתוצאה מהמשך הלחימה והיערכות לקיצוץ בתקציבים נוספים לשנת 2025, והחלת הקריטריונים החדשים במשרד מורשת על תקציב התקנה, מחלקת הכספים נערכת למספר תרחישים לשנת 2025 שיוצגו בוועדת הכספים ובוועד המנהל כחלק מהשיבות השוטפות.
- התחלנו תהליך מיפוי מקורות לגיוס כספי תרומות מהארץ ומהעולם.

תחום חינוך ואתרי מורשת

ארגון הגג לאתרי המורשת

כיום, 210 אתרי מורשת לוקחים חלק בפעילות ארגון הגג, כאשר מספר רב של גופים נוספים מביעים עניין בהצטרפות. לצורך הסדרת מערכת היחסים עם האתרים המשתתפים, גובש הסכם המסדיר את תנאי ההצטרפות לארגון הגג.

בתחום החינוך מתקיים קשר יומיומי עם צוותי אתרי המורשת בנושאים שונים, ובהם ניהול כוח אדם וחשיבה משותפת על תהליכי העבודה העתידיים, לרבות תכנון אסטרטגי ל"היום שאחרי".

פורומים למנהלי אתרי מורשת

הפורומים למנהלי אתרי המורשת דנים בנושאים בהם מתמודדים מנהלי האתרים באותו מרחב, כמו אתגרים תקציביים, המצב הביטחוני וחוסר הוודאות לגבי העתיד.

פרויקט שדרוגים

ועדת השדרוגים, בראשות יצחק רוגוב, התכנסה מספר פעמים ודנה בבקשות שהוגשו במסגרת "קול קורא שדרוגים 2024", שהתמקד בשדרוג הפוטנציאל התיירותי של אתרי המורשת. לאחר העברת תקציב הפרויקט למועצה, יישלחו מכתבי תשובה לאתרי המורשת.

הכשרות לצוותי אתרי המורשת

כנס מנהלים - הכנס הארצי לאתרי מורשת התקיים זו הפעם ה-14 בירושלים ועסק בנושא המלחמה והיערכות אתרי המורשת לפעילות בעת חירום. הכנס נפתח בטקס זיכרון והשתתפו בו מנהלי ומנהלות אתרי מורשת, נציגים ממשדד המורשת ושותפים מהאקדמיה ומהתחום.

פורום רכזות ורכזי הדרכה - הפורום נותן לרכזי ולרכזות ההדרכה באתרי המורשת כלים מעשיים בפיתוח תוכן למבקרים.

קורס למנהלי אתרי מורשת - קורס בן חמישה מפגשים, המיועד למנהלי ולמנהלות האתרים ועוסק בתחומי עניין הקשורים לעבודתם הניהולית: תיירות, אסטרטגיות ניהוליות וניהול כח אדם.

קורס מדריכים - קורס בן חמישה מפגשים בו דנים בפדגוגיות חינוכיות בהדרכה באתרי מורשת. כל מפגש נערך באתר מורשת אחר וכולל סיור מודרך.

השתלמויות נושאיות - במהלך השנה נערכו חמש השתלמויות אזוריות, שהתמקדו בנושאי תיירות, כלים דיגיטליים והמסרה ומטרתן לענות על הצרכים העולים מהשטח.

הכשרות חיצוניות

הכשרות למורי דרך - התקיימו 14 השתלמויות למורי דרך לחידוש רישיון משרד התיירות. ההשתלמויות חושפות את מורי הדרך לעולם השימור והמורשת, ומזמינות אותם להגיע עם קבוצות מטיילים מהארץ ומחו"ל. השתלמויות דומות נערכו גם למדריכי טיולים הנדרשים לחדש תעודת מדריך.

קורס נאמני שימור - הקורס משלב לימודים פרונטליים וסיורים מקצועיים בשטח. הסיורים כוללים ביקורים במבנים לשימור, התנסות בשימור פיזי וביקור באתרי מורשת על מנת להבין את תהליך השימור

והפיכת מבנה לשימור לאתר מורשת קולט קהל. בסיום הקורס המשתתפים משתלבים בהתנדבות באתרי המורשת ובתחום השימור, והם מהווים שגרירים נאמנים לשימור ולמורשת. בראשית דצמבר 2024 החל קורס נאמני שימור תשפ"ה, לראשונה במסגרת לימודי החוץ באוניברסיטת חיפה, לאחר 14 שנים בו התקיים הקורס במכללה אקדמית גליל מערבי.

מרכזי הדרכה

שירות לאומי באתרי המורשת - בספטמבר 2024 החל קורס ההכשרה הארצי למשרתי ומשרתות השירות הלאומי-אזרחי באתרי המורשת לשנת תשפ"ה. בקורס לקחו חלק 30 בנות ובן שירות אחד. במקביל, נערך קורס הכשרה לתשע בנות שירות, הממשיכות לשנת שירות שנייה במועצה.

עם סיום הקורס, החלו קורסי הכשרה אזוריים בכל אחד משמונת מרכזי ההדרכה הפעילים.

באמצע חודש נובמבר 2024, נערך כנס העשור לשירות הלאומי-אזרחי במועצה לשימור אתרים, על מנת להוקיר את אלה שלקחו ולוקחים חלק במסע המשותף.

מתנדבים למורשת - מערך המתנדבים מונה למעלה מ-1,000 מתנדבים ומתנדבות. רכזי המתנדבים מובילים מפגשים אזוריים במטרה לחזק את תחושת השייכות של המתנדבים ואת החיבור שלהם לעולם השימור והמורשת. בחודש יולי נערך כנס הוקרה למתנדבים מאזור הצפון.

צילום: שוסטק שירן

פרויקטים חינוכיים

אמץ אתר - החודשים הראשונים של שנת הלימודים מוקדשים להתנעת פרויקטים של "אמץ אתר" בבתי הספר וברשויות. כיוון שבשנת הלימודים הקודמת מרבית הפרויקטים התבטלו, נדרשת השקעה רבה כדי להחזיר אותם לפעילות.

מערכת גפ"ן - בשת"פ עם משרד החינוך, המועצה לשימור אתרים מרכזת מאות תוכניות חינוכיות של אתרי המורשת השונים במערכת זו. כך נחשפים צוותי בתי הספר לאפשרויות הביקור וללמידה החוץ-כיתתית המשמעותית שאתרי המורשת מאפשרים. עם תחילת שנת הלימודים, התקבלו הזמנות רבות במערכת והן מאושרות לאחר בדיקה מול האתרים.

פסטיבלים ואירועים גדולים

פסטיבל "מפה ומצה" - התקיים בחול המועד פסח בהשתתפות 12 אתרי מורשת בפריסה ארצית. בכל אתר התקיימו סיורים והדרכות, הצגות, סדנאות בנושאי שימור, ללא תשלום.

יום העצמאות באתרי מורשת - בשנת ה-76 למדינה, נפתחו 76 אתרי מורשת ללא תשלום. האתרים פתחו את שעריהם באווירת חג ובליווי שחקנים ונגנים, פעילויות מיוחדות והדרכות באתר.

צעדת בשביל המורשת - הצעדה התקיימה זו השנה השלישית בסמוך לחצר כנרת. השתתפו משפחות רבות, מטיילים וקבוצות תלמידים מעמק הירדן.

יום הרצל - התקיים בחודש מאי בבית בן-גוריון בתל אביב, בהשתתפות חניכי תנועת הצופים מתל אביב. בנוסף לטקס, התקיים סיור בשביל הממלכתיות בהובלת בית בן-גוריון.

קיץ מורשת - בחודש אוגוסט 2024 התקיים פסטיבל "קיץ מורשת" בשבעה אתרי מורשת נבחרים. הפעילות כללה הצגות, מופעים, סיורים וסדנאות, מרחבי בריחה ועוד. בפעילות לקחו חלק כעשרת אלפים משתתפים.

אירוע למשפחות "האחים שלנו" - אירוע שירה המוני לחברי עמותת "האחים שלנו". האירוע יועד למשפחות שכולות, כלל דוכני פעילות ומזון ואירוע שירה המוני בשיתוף "קולולם".

יום עיון לציון כ"ט בנובמבר - התקיים במרכז מגיד בתל אביב בהשתתפות כ-200 איש, וכלל סיורים בשיתוף בית בן-גוריון וכן הרצאות מגוונות, ובהן הרצאתה של פרופ' חנה יבלונקה.

שבוע מורשת - יוזמת משרד המורשת

מדי שנה מצוין ברחבי הארץ שבוע מורשת בשיתוף משרד המורשת, רשות הטבע והגנים ורשות העתיקות. אתרי המורשת יזמו סיורים שלוו על ידי שחקנים ונגנים, התקיימו סיורי עששיות, שירה בציבור, סדנאות של מלאכות עתיקות, מופעים, הדלקת נרות ועוד. את האתרים פקדו עשרות אלפי מבקרים. הפעילות לוותה בפרסום ברשתות, בעיתונות וברדיו.

פעילות מקוונת

"זומורשת" - השנה הופקו 10 סרטוני הדרכה באתרי מורשת לשידור בזום. במסגרת מפגשי הזום, עורכים המשתתפים סיור וירטואלי באתר וצוות האתר עונה על שאלות הקהל. המפגשים משודרים גם בפייסבוק ומועלים לערוץ היו-טיוב של המועצה.

סרטוני מורשת - בימים אלה מופקת סדרה בת 11 פרקים (חמישה מהם כבר הושלמו), בה לוקחים חלק 14 אתרי מורשת שונים. בכל פרק, מוצגים סיפורה של דמות מתוך האתר או סיפור האתר. הסרטונים מופקים בשיתוף חברת "רגע של חכמה".

פעילות עם כוחות הביטחון

חיילים - השנה נרשמה עלייה במספר יחידות החיילים המגיעות לביקור באתרי המורשת. כמו כן, קבוצות רבות נהנות משירותים נוספים במסגרת "הסכם המכונים" כמו השכרת כיתות, הרצאות ומפגש עם אנשי עדות.

לבקשת חיל חינוך אנו שוקדים על הכנת קטלוג מרצים בנושא 7 באוקטובר, שיספרו על אירועי אותו יום ליחידות צה"ל באתרי המורשת ובבסיסי צה"ל.

שוטרים וסוהרים - במהלך ספטמבר-אוקטובר לקחו חלק אלפי שוטרים וסוהרים בסיורי "סליחות, תקוות והתחלות חדשות" באתרי המורשת ברחבי הארץ. הסיורים כללו ביקור באתר בשילוב ביקורים בבתי כנסת, שחקנים ומופעי פיוט.

כתיבת ערכי מורשת בויקיפדיה - תוכנית התנדבות חדשה

הושקה תוכנית התנדבות לקידום השימור והמורשת ברשת, במסגרתה קבוצה של מתנדבים, חדשים וותיקים, עוסקת בעריכה וכתיבה של ערכים בנושאי שימור ומורשת בויקיפדיה. המתנדבים עברו קורס הכשרה בשיתוף ויקימדיה ישראל, במסגרתו למדו עריכה וכתיבה והתנסו ביצירת ערכים. הקורס לווה על ידי מתנדבים ותיקים בויקיפדיה. כיום, המתנדבים כותבים ומעדכנים ערכים היסטוריים על אתרים, מבנים, אישים ונושאים הקשורים למועצה לשימור אתרים. פורום דרום מפעיל יוזמה במסגרתה מנהלי אתרים מספקים מידע למתנדב האחראי על כתיבת ועריכת הערכים. התוכנית צפויה להמשיך ולהרחיב את פעילותה.

מערך התיירות

1. **מיזם "ארץ אהבתי"** - מיזם "ארץ אהבתי" החל לפעול בעקבות מלחמת חרבות ברזל, והופעל על ידי מערך התיירות. במסגרת זו יצאו מפונים מהמלונות ומהמגורים הזמניים לביקורים באתרי המורשת. בין החודשים אפריל-דצמבר 2024, השתתפו בסיורים כ-35,000 מפונים ותושבי קו עימות. המיזם העניק למפונים הפוגה מקשיי היום יום, וייצר הכנסה לאתרי המורשת בכל הארץ.
2. **סיורי חשיפה** - במהלך השנה, התקיימו בכל רחבי הארץ עשרות סיורי חשיפה למורי דרך ולסוכני תיירות פנים. הפעילות התבצעה ברוב המקרים תוך בניית שת"פ עם עמותות ומחלקות תיירות אזוריות.
3. **כנסים וימי עיון** - השתתפנו בכ-10 כנסים וימי עיון לקהלי היעד בכל רחבי הארץ, במהלכם הצגנו את אתרי המורשת בפני גורמים שונים כגון מנהלי רווחה וסוכנים.
4. **מרכז הזמנות לשוק המאורגן** - בעקבות סיורי החשיפה, פועל מרכז הזמנות לסוכנים ומורי דרך.
5. **תוכנית "שערי תקומה"** - לאתרי מרחב מורשת תקומה נבנתה תוכנית, בשיתוף אתרי המורשת, מנהלת תקומה והמועצות האזוריות. כמו כן נבנו פרוגרמות עסקיות ותיירותיות לאתרי המרחב, בסיוע חממות משרד התיירות.
6. **פרוגרמה מרחבית למרחב מורשת תנופה (אתרי הצפון)** - כולל חלק מהפרוגרמות העסקיות לאתרים. פעילות זו אמורה לצאת לפועל ברבעון הראשון של 2025.
7. **פיתוח כלי עבודה לסוכנים, מארגנים וראשי קבוצות** - בהלימה לאישורי תקציב של המשרד לשוויון חברתי לפעילויות לגיל השלישי.
8. **הצעות למיזמים ייעודיים למשרדי ממשלה** - במהלך השנה הוגשו מספר הצעות למשרד החקלאות, שוויון חברתי, תיירות ועוד, בשיתוף איגוד סוכני תיירות הפנים ואגודת מורי הדרך.
9. **מיזם למכירה מוקדמת של כרטיסי כניסה לאתרים** - מיזם במסגרתו עתידים מבקרים לרכוש כרטיסים לביקור באתרים באופן מרוכז דרך אתר המועצה, מיועד בעיקר לקהל התיירות הנכנסת.
10. **מיפוי אתרי מורשת בשיתוף משרד התיירות** - התבצע מיפוי של אתרי המורשת הרלוונטיים לתיירות הנכנסת, ואנו פועלים לחשיפתם בוובינרים בשנת 2025 מול לשכות משרד התיירות בעולם, וכן מול לשכת מארגני תיירות נכנסת.

סיורי שימור מורשת

תוכנית "סיורי מורשת" (ינואר-דצמבר 2024)

תוכנית הסיורים פעלה במהלך השנה, גם בתקופת המלחמה ובתנאי חוסר ודאות, תוך התמודדות עם היענות חלקית של מטיילים, בעיקר לסיורים באוטובוסים. בתחילת השנה התקיים סיור תמיכה והזדהות בחבל אשכול, במסגרתו ביקרו המשתתפים באתרי מורשת במצפה גבולות, במוזיאון צאן ברזל בצאלים ובשדרות. התוכנית השנתית כללה 25 סיורים חד-יומיים, אשר התקיימו לרוב בימי חמישי, שישי או שבת. מתוכם, שלושה סיורים בוטלו. סה"כ השתתפו בסיורים 518 מטיילים, עם ממוצע של 23 משתתפים לסיור.

תכני הסיורים: סוגיות ודילמות בשימור הפיזי, סגנונות אדריכליים ומורשת רוחנית של דמויות, תרבויות ותקופות.

מדריכים: מדריכי הסיורים הם מורי דרך מנוסים, בעלי זיקה לנושא השימור, הנעזרים גם במנהלי האתרים והמחוזות של המועצה לשימור אתרים, המכירים את עבודות השימור שנעשו במחוז.

הרישום לסיורים: מתבצע באתר האינטרנט של המועצה בעמוד סיורי המורשת.

תחבורה: רוב הסיורים התקיימו באמצעות רכבים פרטיים, או כסיורים רגליים בהגעה עצמאית.

ערוצי פרסום:

- אתר האינטרנט של המועצה - פרסום בדף "סיורי מורשת".
- ניוזלטר חודשי במייל - נשלח לכ-7,000 נמענים.
- דף הפייסבוק של המועצה - עדכונים ושיתופים על הסיורים.
- חוברת "התוכנית השנתית" - שנשלחה לנמעני המועצה בדואר ישראל.

סיור בכפר סבא

סיור בעקבות משפחת חביליו, ירושלים

סיור בקווי מפת החלוקה, עמק יזרעאל

סיור אומנות בשרון, קיבוץ נען

סיור בתלאביב

סיור בתחנת רכבת העמק בחמת גדר

בית הכנסת העתיק, ארבל

פעילות מחלקת הדוברות לאורך השנה עמדה בסימן המשך מלחמת "חרבות ברזל". לכל אורך השנה, הושם דגש על עבודת המועצה למען המפונים, וכן על ההיערכות לטיפול באתרי המורשת ובמבנים היסטוריים שנפגעו במהלך המלחמה. במקביל, המשיכה המחלקה לקדם בתקשורת מאבקי שימור, אירועים באתרי מורשת ופעולות אחרות, המתקיימות עם או בלי קשר להמשך המלחמה. פעילות המחלקה נעשתה מול כל כלי התקשורת - ארצית, מקומית, כתובה ואלקטרונית, תוך שימת דגש על מאמץ להגביר את הפעילות התקשורתית היזומה מצדנו, ובמקביל לתת מענה מידי וממוקד לכל פנייה של התקשורת אלינו. בחלק מהמקרים, יצאו ההודעות לתקשורת תוך שיתוף פעולה עם דוברות משרד המורשת, דוברי רשויות מקומיות ועוד.

בתחום השימור פעלנו רבות להכניס לתקשורת ידיעות על התחלה וסיום של מיזמי שימור, מאבקים למניעת פגיעה במבנים ובאתרים היסטוריים, לרבות הגשת התנגדויות, הצעת חלופות לתוכניות בעלות פוטנציאל הרסני, פעילות ציבורית ועוד. פעילות זו נעשתה ביוזמתם של מנהלי האזורים ובשיתוף פעולה עימם ועם מנכ"ל המועצה.

דוגמאות לנושאים שסוקרו במהלך השנה:

- "ארץ אהבתי" - פעילויות ללא תשלום למפונים במהלך הקיץ
- פעילות צוותי החינוך למען מפונים באילת
- "שטיח התקווה הטובה" - מיזם למען החזרת החטופים בחצר כנרת
- "סיפורים מהבית" - תערוכה מיוחדת של מוזיאונים מאזורי העימות בבית הפלמ"ח
- הסבת מצודות טיגארט למטרות תיירותיות
- לראשונה בישראל: אתר תת ימי סומן כאתר היסטורי
- שבוע שימור אתרים 2024
- סיורים ופעילויות במהלך חגי ישראל והחופש הגדול
- אירועי קיץ מורשת תשפ"ד
- המאבק סביב החלטת הוועדה המחוזית ת"א בנושא מקוה ישראל
- המשך המאבק על גבעת התנ"ך בירושלים
- מאבק למניעת כריתת עצים היסטוריים בנשר
- התנגדות המועצה לשימור אתרים לתוכנית פינוי בה"ד חיל הים בחיפה
- השלמת פרויקט שילוט היסטורי בשכונת קרית עבודה בחולון
- התקנת שלט כחול ושילוט בשפת הלידנו במושב בורגתה
- הפנינג אפיית מצות באתרי מורשת לקראת הפסח
- המשך המאבק על בית דולפין ההיסטורי בשבי ציון
- חנוכת מגדל המים ההיסטורי המשומר בכפר סילבר

- צריף בית הספר הראשון בטל שחר נחנך מחדש אחרי ששומר
- טקס לציון סיום שימור היצירה "בראשית" של האמן דני קרוון התקיים בכפר תקווה
- חדש על המדף: "מורשת ישראלית" - מדריך לאתרי המורשת
- "לשמר עם הידיים" – יום התנסות במלאכות מסורתיות במקוה ישראל
- "קריטקטורה": ספר חדש בהוצאת ספריית יהודה דקל-המועצה לשימור אתרים

העיר שלי > חדשות | מלחמה בישראל | כלכלה | נדל"ן | ב

בית < חדשות > ללא תשלום: סיורים ופעילויות למפונים במהלך הקיץ

ללא תשלום: סיורים ופעילויות למפונים במהלך הקיץ

בין הפעילויות המוצעות במהלך הקיץ: יום פעילות לילדים באתרי המורשת – כארבע שעות של סיורים מודרכים, סדנאות או הפעלות ייחודיות

ליזה ללוזשווילי - חדשות אפס שמונה 17/07/2024 14:51

מציולם: אדר' נאור מימר

מצודות השיטור מתקופת המנדט יהפכו למלונות בוטיק

ועדת המשנה של המועצה הארצית צפויה לאשר מחר תיקון שקידמו מנהל התכנון ומשרד התיירות לתוכנית המתאר הארצית לתיירות, המאפשר הסבה של מצודות "הטיגארטים" לצורכי תיירות לא רק באזורים בנויים אלא גם בשטחים פתוחים. כיום מצודות המשטרה בקריית שמונה וברמלה כבר עברו הסבה, וכעת ניתן יהיה לקדם תוכניות נוספות, בין היתר במתחם כלא מגידו וסמוך לקיבוץ גשר בעמק המעיינות

הילה ציאון | פורסם: 27.05.24 | 11:31

העיר שלי > חדשות | מלחמה בישראל | כלכלה | נדל"ן | ב

בית < חדשות > היסטוריה מרגשת: נחנך מחדש "בית האחר" במושב טל שחר

היסטוריה מרגשת: נחנך מחדש "בית האחר" במושב טל שחר

"בית האחר" הינו הצריף ההיסטורי ששימש כמבנה בית הספר הראשון במושב טל שחר

שרון מאיחוביץ 21/06/2024 13:07

העיר שלי > חדשות | מלחמה בישראל | כלכלה | נדל"ן | ב

בית < חדשות > התוכנית חותרת תחת ההסכם שנחתם בין אליאנס למדינה" (צילום: תומי הרפץ)

אחרי 150 שנה: הציבור יוכל לעבור דרך שטחי ביי"ס מקווה ישראל

הוועדה המחוזית אישרה את תוכנית המתאר החדשה לביה"ס החקלאי הראשון שהוקם בארץ, על שטח של יותר מ-3,000 דונם, בין הערים חולון, אזור, ת"א ופארק אריאל שרון. מתוך התנגדות בית הספר שנדחתה: "מהלך זה והתוכנית...עשויים בין היתר לפגוע פגיעה אנושה בגופי מקווה ישראל, בחופש ועצמאות תלמידי בית הספר"

גיא ננדי | 08.10.24, 08:56

העיר שלי > חדשות | מלחמה בישראל | כלכלה | נדל"ן | ב

בית < חדשות > היסטוריה מרגשת: נחנך מחדש "בית האחר" במושב טל שחר

חדש על המדף: "קריטקטורה"

ספרו המיוחד של משה שפירא - שכולו קריקטורות בנושאי ארכיטקטורה, בנייה ושימור. לזכרו של בנו ענר שפירא שנפל במיגונות.

קובי סינקלר | ירח בחשוון תשפ"ה 19.11.24, 14:20

ענר שפירא | קריקטורות | ספרים בערוץ 7

קריטקטורה המינימלית בה נרצח ענר צילום: המועצה לשימור אתרים

המחלקה ליחסים בינלאומיים

תחום סטטוטורי, מחוזות הכשרות מקצועיות ופיתוח מדיניות שימור

מפגשי פורום מקצועי - מנהלי מחוזות: השנה נערכו מספר מפגשים, שמטרתם העשרה וניתוח מקרי מבחן והזרמת ידע בין המחוזות. הפורום פועל מתוך מטרה לקדם וליצור שפה מקצועית ומדיניות אחידה, ניסוח יוזמות תכנון, שימור ופיתוח בעבודה מול רשויות התכנון ברמה המקומית, המחוזית והארצית. כמו כן, קודמה בשיתוף הנהלת המועצה תוכנית להכשרת מנהלים, במסגרתה פועלים בליווי מומחים למתן כלי עבודה חדשים לשיפור וייעול תהליכי העבודה של מנהלי המחוזות.

תוכנית הכשרת משמרים: תוכנית הכשרה מקצועית ומתקדמת למשמרים בעלי ניסיון מהשוק הפרטי והציבורי, שפותחה ביוזמת רשות העתיקות, רשות הטבע והגנים והמועצה לשימור אתרים, במימון משרד מורשת ובשיתוף והובלה משותפת עם המגמה לשימור מורשת התרבות החומרית באוניברסיטת חיפה. התוכנית נבנתה בשבעה מודולים שנפרסו על פני השנה כולה, במטרה לאפשר למשמרים להמשיך בעבודתם ולא לפגוע בפרויקטים בהם הם מעורבים לצד קידומם המקצועי. התוכנית כוללת לימודים עיוניים ותיאורטיים, לצד סיורים באתרים ובמתחמים ארכיאולוגיים והיסטוריים לשימור, התנסות מעשית ופיזית במגוון טכנולוגיות בנייה מסורתיות, לימוד מתודולוגיות עבודה ועוד.

פעילות מול מינהל התכנון: מצד אחד, פעילות השימור וקידום המדיניות די נבלמו בשנת 2024, ומסמכי מדיניות חשובים בנושא לא קודמו. מצד שני, צצו יוזמות להן השלכות תכנוניות משמעותיות בנושא מיגון, הטיגארטים כחלק מתוכנית ארצית להסבת מבנים למלונאות, חוק ההסדרים, קידום נושאי תיירות ועוד. לגבי כל אלה, הוגשה עמדה מקצועית מגובשת לאחר עבודת צוות סדורה מטעם המועצה לשימור אתרים, שקודמה יחד עם המחלקה המשפטית, מנהלי המחוזות, קשרי ממשל ודוברות. בימים אלה, אנו נערכים להרחבת שיתוף הפעולה עם מינהל התכנון לקידום מסמכי מדיניות נוספים.

תוכנית קדם: בימים אלה, יצא לדרך מחזור 4 של תוכנית המנהיגות קדם (קידמה דרך מורשת) - תוכנית לאומית למנהיגות ויזמות מורשת, שמטרתה הכשרת מנהיגים ויזמים להובלת שינוי בתחומי תרבות המורשת בישראל. התוכנית הינה יוזמה משותפת של משרד מורשת, רשות הטבע והגנים, רשות העתיקות והמועצה לשימור אתרים, באחריות אקדמית ובהובלת הפקולטה לניהול, אוניברסיטת בן גוריון בנגב.

השתלמויות סטודנטים: השנה ליווינו סמינר באוניברסיטת אריאל לזכרו של אדריכל סעדיה מנדל, בנושא שימור והשמשה מחודשת של מבנים תעשייתיים.

קשרי חוץ ופעילות בינלאומית

תערוכת השימור בפררה, איטליה: בחודש מאי, ביוזמת נציבות המסחר האיטלקית, השתתפה המועצה במשלחת בינלאומית של נציגי ארגונים ומוסדות שימור מרחבי העולם - שלקחו חלק בסיור מקצועי ובשבוע השימור שהתקיים בפררה, איטליה.

סיור בעקבות מורשת האדריכל אריך מנדלסון: בדרכה לרשימת אתרי מורשת עולם של אונסק"ו.

השנה התקיים סיור מיוחד, ביוזמת המועצה לשימור אתרים, איקומוס ישראל ודוקומו ישראל, בהובלת אדר' ערן מורדכוביץ ותמר טוכלר. מטרת הסיור הייתה להעלות מודעות ותמיכה ציבורית במהלך להכריז על המבנים שתכנן מנדלסון בארץ ישראל בשנות ה-30 כאתרי מורשת עולם, יוזמה שיצאה לדרך בשנת 2021. מנדלסון, אדריכל יהודי-גרמני בעל שם עולמי, הותיר חותם חשוב על האדריכלות המודרנית בכל רחבי העולם ובישראל. בין המבנים הבולטים שתכנן בארץ: בית הנשיא ויצמן ברחובות, בית החולים הדסה הר הצופים, בית החולים רמב"ם ועוד.

"לשמר עם הידיים": מאות משפחות לקחו חלק בחול המועד פסח ביום שימור המלאכות ההיסטוריות המסורתיות, שנערך בפעם העשירית במקוה ישראל.

האירוע נערך כחלק מפרויקט "מסע בין אתר לטירה", במסגרתו מציעים לציבור הרחב להתנסות במלאכות אלו, במטרה לשמר את הידע גם לדורות הבאים, לקרב את הציבור לתחום דרך החוויה, להגברת המודעות להליכי השימור הנדרשים, דרכי שימור להצלת מבנים ואתרים היסטוריים ולחיזוק מעמדה של מקוה ישראל כמרכז שימור.

אירוח משלחת מנהלי מוסדות, ארגונים וחברות העוסקים בהכשרות בשימור: באוגוסט אירחנו במקוה ישראל משלחת בראשות שר העבודה של מדינת נורדריין וסטפליה בגרמניה, במטרה לקדם שיתופי פעולה בתחום ההכשרות המקצועיות של משמרים בישראל. הביקור נעשה בשיתוף המחלקה הכלכלית במשרד NRW. למשתתפים הוצג תהליך ההכשרה שמתחיל כבר בתיכון. כמו כן דנו בהבאת מתמחים ממסלולים אלה בגרמניה להתנסות מעשית באתרי המורשת במקוה ישראל ובאתרי המועצה לשימור אתרים.

משלחת לגרמניה: כ-50 עמיתי תוכנית קדם השתתפו בסמינר ייחודי בנושא מנהיגות ויזמות מורשת בגרמניה שהתקיים בחודש ספטמבר. המקום נבחר במציאות מורכבת וטעונה, במטרה לעסוק בחשיבות ההנצחה על מגוון סוגיה, ובזיכרון כחלק מתהליכי תקומה על כל היבטיה התכנוניים, החינוכיים, החברתיים, הכלכליים והתיירותיים. בין הנושאים בהם עסקנו: חומת ברלין, המשטר הנאצי, הקהילה היהודית לדורותיה, הרב תרבותיות ועוד. בין האתרים המובילים בהם ביקרנו וקיימנו פעילות: ארמון שונהאוזן, וילה ואנזה, המוזיאון והרובע היהודי ואחרים.

התערוכה והכנס הבינלאומי ה-7 לשימור מבנים: בדצמבר התקיים בתיאטרון הלאומי הבימה התערוכה והכנס הבינלאומי ה-7 לשימור מבנים. באירוע, הנחשב לגדול ביותר בארץ בתחום השימור, לקחו חלק כ-1300 איש מקהלים מגוונים בזירת השימור בארץ ובעולם. אחת ממטרותיו העיקריות של הכנס היא ליצור פלטפורמה מקצועית טובה, לעידוד שיתוף הפעולה והעברת הידע בין בעלי עניין בתחום מהמגזר הציבורי והפרטי כאחד. התערוכה כללה ביתנים של חברות מובילות, ארגוני השימור ורשויות מקומיות וכן הוצגו עבודות סטודנטים בתחום. הכנס התמקד במגמה ההולכת ומתרחבת בעולם של שימור ושימוש מחודש במבנים היסטוריים, מבני ציבור ותעשייה אשר סיימו את תפקידם המקורי וזוכים כעת לשימוש מחודש כחלק מהליכי שיקום והתחדשות. עוד נסקרו: טיפול באתרי מורשת בעת חירום, החדרת תשתיות חדשות באתרים היסטוריים ועוד.

מחלקת קשרי שותפים

השנה עמדה בסימן מתן מענה לנושאים הקשורים לפעילות המועצה בכל הקשור למצב ולאתגרים מאז 7 באוקטובר. נדרשנו לבצע שינוי והתאמה של אופי הפעילות בכל הנוגע לגיוס משאבים וקשרי שותפים. גם אופן העבודה עם התורמים והתומכים השתנה, מכיוון שרבים מהם לא הגיעו לישראל כבשנים רגילות.

המועצה לשימור אתרי מורשת פועלת למתן מענה בזמן חרום: משאבים רבים של המועצה הופנו לסיוע ולפעילויות חוסן חינוכיות עם קהילת המפונים במרכזי המפונים ברחבי הארץ. בהמשך, הורחבה הפעילות לקהילות ששבו או נשארו באזורי העימות, כמו גם לחיילים ולכוחות הביטחון. מחלקת קשרי השותפים פועלת לגיוס משאבים ושותפים, על מנת שצוותי המועצה ימשיכו בפעילות החוסן, כמו גם בתוכניות לשיקום האזורים שנפגעו.

מיזם הפעילות לקהילות המפונים ותושבי אזורי העימות: מאז ראשית המלחמה, מופעלת תוכנית, הכוללת פעילות, סיורים ואירועים באתרי המורשת, ביישובים ובמרכזי המפונים עבור אוכלוסיית המפונים. עד כה, השתתפו בתוכנית עשרות אלפי ילדים, משפחות ומבוגרים מהדרום ומהצפון, כמו גם חיילים ואנשי כוחות הביטחון.

מימון הפעילות מגיע מתרומות שצוות המועצה מגייס, בעיקר בסיוע של Jewish National Fund – USA, כמו גם תורמים מהארץ ומאירופה. לצורך חשיפת המיזם בקרב התורמים הפוטנציאליים, נערכו מספר נסיעות לארה"ב לגיוס אמצעים.

תוכנית שיקום אתרי המורשת בנגב המערבי, חבל התקומה ואזור הצפון: הצוותים המקצועיים של המועצה שוקדים מזה חודשים ארוכים על תוכנית מקיפה לשיקום ושדרוג אתרי המורשת בנגב המערבי. לתוכנית שותפים מנהלת תקומה, משרד המורשת והמועצות האזוריות והמקומיות. התוכנית לשיקום אתרי הצפון נמצאת בשלבים ראשוניים של התהליך. המחלקה עובדת בצמוד עם הצוותים השונים, ומציגה את התוכניות לגורמי מימון פוטנציאליים, ביניהם ל-JNF-USA, קרן היסוד, קק"ל, קק"ל אוסטרליה, קרן יק"א, קרן שוסטרמן, קרן אדלסון ועוד. גיוס משאבים לתחום זה היה אתגר מרכזי השנה, וצפוי להיות כזה גם בשנה הקרובה.

הכנס השנתי של JNF-USA: במסגרת המאמצים לגייס תמיכה להמשך הפעילות, נציגי המועצה השתתפו בכנס שנערך בדאלאס, טקסס. הכנס, שהתקיים בנובמבר בנוכחות אלפי נציגים מרחבי ארה"ב, עמד בסימן תמיכה איתנה בישראל ובסיוע בעת המשבר שפקד אותנו. במסגרת הכנס, הוצגה פעילות המועצה, כולל תוכניות השיקום לדרום והצפון.

מיזמי פיתוח נוספים

המועצה לשימור אתרים ממשיכה במיזמי פיתוח ברחבי הארץ. בעזרת סיוע של תורמים, המשכנו השנה בפיתוח במכון איילון ברחובות, כמו גם במחנה המעפילים בעתלית ובמקומות נוספים. בעזרת שותפים לדרך, לורן והרולד איסלין מצפון ניו יורק, השלמנו במתחם מכון איילון פרויקט של פיתוח שטח וגינה חוויתית, המוקדשת לזכרו של בנם של לורן והרולד, דייוויד. לאחרונה, הובטחה תרומה משמעותית לפרויקט שדרוג "צריף קפריסין" במחנה המעפילים עתלית, אשר מאפשרת לקדם את הפרויקט לקראת ביצועו במהלך 2025.

אירוח משלחות וקשרי שותפים

המחלקה ממשיכה לארח משלחות תורמים, ולטפח קשרים עם מאות התורמים. הצוות מארח תורמים ומשלחות, אם כי בהיקפים מצומצמים בשל המלחמה, ושומר על קשר קבוע עם התורמים הרבים.

מדיה חברתית, כתבות ומאמרים

בעזרת שימוש בפייסבוק ובאינסטגרם, כמו גם בלוגים, המשכנו לשתף בתכנים רבים אודות פעילות החירום, כמו גם בתוכניות לשיקום. ערוץ תקשורת זה משמעותי במיוחד לשמירה על קשר עם קהל התומכים שלנו מעבר לים, בתקופה שרבים מהם אינם מגיעים לישראל. בנוסף, הושקע מאמץ רב בכתיבה ובפרסום של כתבות ומאמרים בעיתונות באנגלית.

אירוח משלחת ה-JNF ביד מרדכי - 7 באוקטובר 2024

הכנס השנתי של JNF-USA בדאלאס, נובמבר 2024

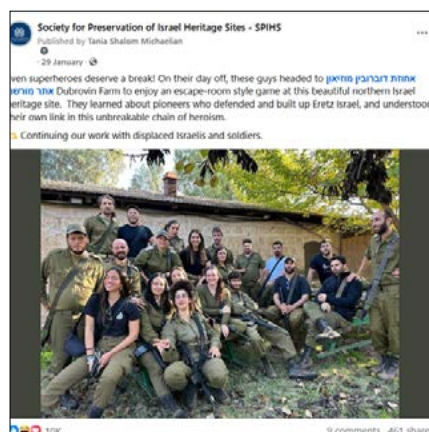
משלחת השגרירים של ה-JNF מבקרת בגינת איילון החדשה

כתבה אודות ביקור של משלחת JNF-USA ביד מרדכי
ב-7 באוקטובר 2024

כתבה בג'רוזלם פוסט אודות גינת איילון

דוגמה לפוסט בפייסבוק אודות פעילות החוסן שזכה לחשיפה רבה

ציילום: עובדי המועצה לשימור אתרים

תחום מידע ופרסומים

מידע מקוון

אתר האינטרנט של המועצה: האתר משמש פלטפורמה מרכזית למתן מענה לפניות הציבור, לעדכון שוטף של מידע על אירועים וחדשות בשימור, ולהעלאת חוברות וכתבי עת. העבודה כוללת שיתוף פעולה עם גורמי חוץ ושילוב תוכנית גפ"ן וחינוך. במהלך השנה, בוצעה הנגשה של כתבי עת וחוברות שהמועצה הפיקה לאורך השנים, והם זמינים כעת לצפייה באתר.

שילוט אתרים ע"י המועצה: בעזרתו של מיכאל גינזבורג, הונגשו אלפי שלטים לציבור הרחב באמצעות העלאתם לאתר המועצה. המידע כולל פירוט מלא של נתוני השלטים, תיעוד חזותי באמצעות תמונות, וממשק מתקדם לחיפוש ולאיתור מידע.

אתר אינטרנט לרכישה מקוונת: אתר הרכישות של המועצה מאפשר רכישה מקוונת של כרטיסים לאתרי מורשת, אירועים, ספרים, וסיורי המועצה. במהלך חודש אוקטובר, עבר האתר שדרוג משמעותי הכולל מערכת מתקדמת לרכישה והרשמה, יצירת קודי QR ושימוש בקודי קופון להטבות ולהנחות.

לראשונה, חידוש חברות עמותה מתבצע דרך האתר, כאשר מתחילת חודש דצמבר חידשו חברים רבים את חברותם ותהליך ההרשמה נמשך. האתר מתממשק ישירות עם מערכת החשבשבת להבטחת יעילות תפעולית.

בשנת 2024 בוצעו מעל 13,000 הזמנות באתר המכירות.

מכירת ספרים: בשנת 2024 נמכרו 550 ספרים באתר המועצה.

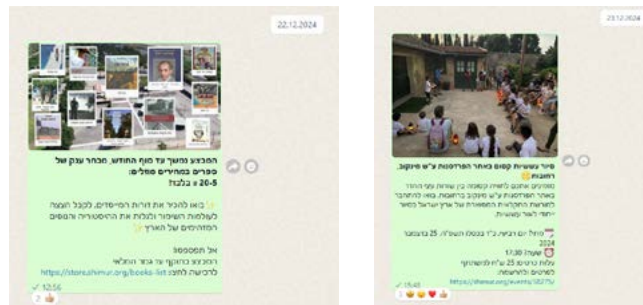
שיתוף פעולה עם אתר "עברית": במסגרת שיתוף פעולה עם אתר "עברית", ספרי המועצה זמינים למכירה גם בפלטפורמה דיגיטלית ובעלות מוזלת, במטרה להנגיש את התכנים לקהל רחב יותר.

פייסבוק: פעילות המועצה בפייסבוק כוללת שמירה על קשר עם קהילת העוקבים, עדכונים שוטפים על אירועים קרובים וכן דיווחים על אירועים שהתקיימו. בנוסף, מתבצע פרסום תכנים ומתן מענה לפניות של חברים באופן שוטף.

אינסטגרם: חשיפת פעילות המועצה לקהלים צעירים מתבצעת באמצעות פרסומים תדירים באינסטגרם, הכוללים תמונות, סטוריז ורילסים. הדגש ניתן בעיקר על הצגת פרויקטים בסיום העבודה, במטרה לעורר עניין ולהגביר מעורבות.

ווטסאפ: במהלך חודש אוקטובר 2023 הוקמה קבוצת ווטסאפ הראשונה, שנועדה להפיץ מידע על פעילויות ואירועים קרובים. נכון להיום, קיימות שלוש קבוצות המונות יחד קרוב ל-3,000 חברים. הקבוצות זוכות לתגובות נלהבות מצד האתרים והחברים, ומתקבלות פניות רבות לפרסום במסגרתן, בזכות האפקטיביות הרבה שהן מציעות.

תיעוד המייסדים בהתיישבות ביו"ש, בקעת הירדן, ברמת הגולן ובמצפים בגליל: במסגרת פרויקט תיעודי ייחודי, מתבצעים ראיונות מצולמים עם המתיישבים והפעילים שהיו שותפים להקמת היישובים באזורים אלה. בסך הכל ייערכו מעל 500 ראיונות, אשר עתידים לעלות לאתר המועצה כחלק ממאמץ לשימור המורשת והנחלתה לדורות הבאים.

מאגר מידע ממחושב של חברי העמותה ונאמניה (CRM): במשך יותר מעשור בנה וערך מיכאל גינזבורג קובץ דיגיטלי, המכיל את כל המידע של חברי העמותה ונאמניה ומקל על הקשר הישיר איתם. בימים אלה, אנו שוקדים במשותף על בניית מערך מידע ממוחשב.

הדרכות לבנות שירות: פרויקט משותף של מחלקת תחום חינוך ותחום המידע והפרסומים, המספק ליווי לבנות שירות ליצירת תוכן ייעודי ברשתות החברתיות, בדגש על קהלים צעירים.

דיגיטציה

מאגר מידע: ארכיון דיגיטלי הכולל מסמכים, תוכניות הנדסיות, פרוגרמות, תמונות, חומרי אודיו ווידאו. בשלב ראשון, ישרת הארכיון את עובדי המועצה, ובהמשך ייחשף בחלקו לציבור.

מאגר המידע הוקם ויושב במערכת ניהול ארכיון של חברת IDEA Arc. תחום מידע ופרסומים אחראי על ניהול המערכת, שתכלול מאגרי מידע עבור מטה המועצה ועבור כל אחד מהאתרים שהיא מפעילה (מכון איילון החל בעבודה לפני השדרוג). בוצע אפיון ויישום המערכת לפי צורכי המועצה. ניהול מאגרי המידע השונים מתבצע על בסיס נתונים משותף אחד, עם אפשרות לאחזור המידע בכל עת, ובכך מאפשר שקיפות, נגישות וניהול מתקדם של כל המידע והידע בארגון. בימים אלה, מתבצעים ריכוז החומרים מהמחלקות השונות והקטלוג בתוך המחלקה. בשלבי עבודה: מחלקת תחום מידע ופרסומים ותחום תכנון הנדסי ושימור פיזי.

הוצאת ספרים:

הספרייה ע"ש יהודה דקל - מועצה לשימור אתרי מורשת בישראל

מורשת ישראלית - מהדורה חדשה מחלקת חינוך ותחום מידע ופרסומים

מדריך אתרי המורשת עבר מתיחת פנים עיצובית וטקסטואלית במהדורה חדשה ועדכנית.

קריטקטורה | משה שפירא

מיטב איורי השימור של האדריכל משה שפירא בספר אחד, עם פרק איורים מיוחד של אירווי 7 באוקטובר.

מגזין אתרים 13

נושא המגזין: "מכלול וצירי מורשת".

פרסומים שיראו אור בשנת 2025

חוברת האיורים של שלמה הלל | תחום מידע ופרסומים

ספר ובו איורים פרי עטו של נשיא המועצה לשעבר, שלמה הלל ז"ל, שנעשו במהלך שנות שירותו כשר וכחבר כנסת.
צפוי לצאת לאור בתחילת שנת 2025.

חוברת הגשר הרומי | מיכה כהן

חוברת המביאה את סיפורו של הגשר הרומי שעל הירדן בגשר הישנה, ואת תהליך השימור המוקפד והמרתק שנעשה בשיתוף פעולה בינלאומי ישראל / ירדן / איטליה.
צפוי לצאת לאור בתחילת שנת 2025.

חוברת ארכיון הרצל | יעקב שקולניק

הארכיון הציוני והמועצה לשימור אתרים החלו בשנת 2022 בפרויקט משותף לשימור פריטים מארכיון הרצל. חוברת זו מסכמת את עבודות השימור שנעשו בארכיון והפרוכת שרקמו נשות הקהילה היהודית בוינה לכיסוי ארוננו של הרצל במסע הלוויה לקבורתו בהר הרצל.
צפוי לצאת לאור בתחילת שנת 2025.

בית פרומין | מיכאל יעקובסון

ספר המפרט את תולדות שימורו ושיקומו של בית פרומין, הכנסת הראשונה.
צפוי לצאת לאור בתחילת שנת 2025.

ספר הבדואים - גיבורים ואתרים | דני דור

ספר המספר על המורשת הבדואית והחיבור של סיפורי הגבורה לאתרי מורשת.
צפוי לצאת לאור בסוף שנת 2025.

אטלס דקל | דר' מרדכי נאור

ספר במלאת 40 שנה למועצה, המכיל אתרי מורשת מרחבי הארץ (יתבסס על 100 מקומות שמורים).
צפוי לצאת לאור באמצע שנת 2025.

חצר הקיבוץ | פרופ' עירית עמית כהן

מהדורה באנגלית של ספר חצר הקיבוץ ערכים ונכסים.
צפוי לצאת לאור בתחילת שנת 2025.

ארץ נחלה | יהודה עציון

סקירת 60 שנות מפעל ההתיישבות בחבלי יהודה, בנימין, שומרון, בקעת הירדן ורמת הגולן - מאז מלחמת
ששת הימים ועד למועד כתיבת הספר.
צפוי לצאת לאור בסוף שנת 2025.

אתרים המגזין 14

התמורות שחלו בשנים האחרונות במועצה לשימור אתרי מורשת בישראל.
צפוי לצאת לאור בחודשים הראשונים של שנת 2025.

חברות ופרסומים שונים:

לוח שנה תשפ"ה: "40 למועצה".

פרסומים שונים:

- **הפקה וסיוע ביצירת מבחר רחב של חומרי פרסום הכוללים:** פלאיירים, פרוספקטים, חוברות, איגרות ברכה, הזמנות לאירועים, ימי עיון וכנסים. חלקם מופקים על ידי תחום מידע ופרסומים, וחלקם בסיוע למנהלי מחוזות ואתרים, מחלקת חינוך ומחלקת סיורים.
- **דפדפות ואתרי מורשת:** יצירת פרוספקטים ייעודיים לאתרי המורשת של המועצה ולמיזמים. סיוע בהכנת פרסומים מקוונים לפרסומי חוץ ולשימוש במערכות המועצה, כולל עריכה, הגהות, עיבוד תכנים, והעלאה לאתר האינטרנט ולעמוד הפייסבוק של המועצה.
- **גלויות חדשות:** הפקת גלויות מעוצבות לאתרי המועצה, לשימושים פרסומיים ושיווקיים.

אירועים

- **מורשת ישראלית:** התקיים ב-2 ביולי 2024 בקיבוץ יפעת.
- **יום עיון אתרים - המגזין:** 13 התקיים ב-26 במאי 2024 במכון איילון.
- **השקת הספר "קריטקטורה":** התקיים ב-19 בנובמבר 2024 בבית הנסן.

[illegible][illegible][illegible]

השקת הספר "קריטקטורה" בבית הנסן, ירושלים

השקת מגזין 13 במכון איילון, רחובות

מחלקת משאבי אנוש ולוגיסטיקה

במהלך השנה פעלה מחלקת משאבי אנוש ולוגיסטיקה במאמץ מתמשך לספק מענה לצרכיהם של כלל עובדי המועצה לשימור אתרים ולתמוך בפעילות המחלקות השונות. המחלקה מעניקה שירות לכ-150 עובדים. בשנת הדוח נקלטו 27 עובדים חדשים, בעוד 36 עובדים סיימו את עבודתם, כולל עובדים שעתיים ועובדים שפרשו לגמלאות. עיקר פעילות המחלקה מתקיימת במסגרת פורום משאבי אנוש ולוגיסטיקה, המתכנס אחת לשבועיים, במהלכו נדונים נושאים שוטפים ומתקבלות החלטות בהתאם לצורכי הארגון.

תחום משאבי אנוש

אירועים והשתלמויות שהתקיימו השנה:

- שי לעובדי המועצה המשרתים בכוחות הביטחון - חלוקת חבילות שי לעובדים ולבני משפחותיהם ששירתו בשירות סדיר, קבע או מילואים.
- ט"ו בשבט - חלוקת שי לעובדי המועצה.
- יום האישה הבינלאומי - צוין בברכה ובמתן שי לכלל עובדי המועצה. השנה ניתן דגש לסיוע לעסקים מעוטף עזה, והשי כלל חוברת מתכונים ממטבחם של חקלאי האזור, בשיתוף דפוס בארי.
- מפגש חגי תשרי תשפ"ה - התקיים במכון איילון וכלל סדנת שוקולד חווייתית.
- אירוע פרידה מאיציק שוויקי - סיום תפקידו כמנהל מחוז ירושלים ויציאתו לגמלאות.
- חג הרמדאן - צוין באמצעות חלוקת שי וברכה לעובדים החוגגים.
- מפגש חג הפסח - התקיים בחצר כנרת, וכלל ברכות ושירה בציבור עם האומן בובי זמר.
- יום עיון למנהלי המועצה - עסק בהכנת הסכמים וניהול משאבי אנוש, בארגונה ובהנחייתה של טל בן נון-גלז.
- השתלמות בתוכנת חשבשבת - נערכה במקוה ישראל לשיפור יכולות מקצועיות.
- העסקת ילדי ונכדי עובדים - גם השנה שולבו במהלך חופשת הקיץ ילדי ונכדי עובדים ביחידות השונות במועצה.
- אירוע סוף חופשת הקיץ - התקיים בחודש אוגוסט לילדי ונכדי עובדי המועצה. במסגרת האירוע נערך טקס חגיגי לילדים שעלו לכיתה א'. נושא הפעילות היה "משמר צעיר", בהנחיית אמיליה שלם וצוות השימור כפר כמא. בסיום הפעילות הוענקה לכל משתתף תעודת "משמר צעיר" מטעם המועצה.

תחום לוגיסטיקה

- החלפת ספק שירותי המחשוב - מעבר לחברת מחשוב חדשה.
- רווחת העובדים - חלוקת ביגוד קיץ וחורף לכלל העובדים.
- תחזוקה ושימור באתרים - ביצוע תחזוקה שוטפות באתרים השונים.
- שדרוג תשתיות טכנולוגיות - הצטיידות בציוד מחשוב מתקדם ורכישת חומרה חדשה.

מפגש עובדים במכון איילון
לרגל חגי תשרי

שי לעובדים לכבוד הרמאדן

מפגש עובדים בחצר כנרת
לרגל חג הפסח

שי לעובדי המועצה בשירות
כוחות הביטחון

אירוע פרידה מאיציק שוויקי

אירוע קיץ לילדי עובדי המועצה

מחוזות המועצה לשימור אתרי מורשת בישראל

- מחוז צפון
- מחוז ערבי צ'רקסי
- מחוז גליל מערבי, חיפה ומנשה
- מחוז מרכז
- מחוז תל אביב
- מחוז ירושלים, הרי יהודה ואיו"ש
- מחוז דרום

מחוז צפון

דינה אבשלום גורני החליפה במהלך השנה את אורי בן ציוני כמנהלת מחוז צפון של המועצה.

מאבקים ציבוריים ופרויקטים

המשטרה הבריטית בצמח

בית המדע והחדשנות כנרת: פרויקט בשטח המועצה האזורית עמק הירדן, ביוזמת ובביצוע מכללת כנרת, מפעלים אזוריים צמח וקק"ל. המועצה לשימור אתרים התנגדה להצעת היזמים לעטוף את מבנה המשטרה הבריטית בקיר פח גלי על מנת להסתירו מעין הציבור, ודרשה לבצע טיפול שימור בחזיתות המבנה ולהקים נקודת הסבר לטובת המבקרים הרבים.

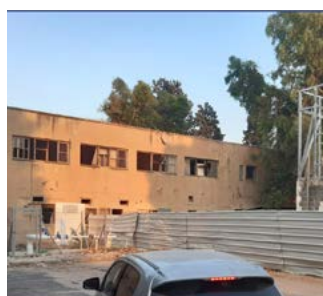
שני פרויקטים של אומנות קיר שהגיעו לסיום

קיבוץ מעגן: עבודתו של אריק קורן

כפר תקווה: עבודתו של דני קרוון

כנסים וימי עיון

- הגולן מצדיע - 100 שנים להולדתו של אלי כהן - במרכז המבקרים, מועדון הקצינים הסורים.
- ב-4 בדצמבר התקיים יום עיון בקיבוץ אפיק ברמת הגולן שכלל סיור והרצאות.
- יום עיון - עיצוב נרטיב במוזיאוני מורשת, מרכז ההנחה קרית טבעון.
- ב-11 בדצמבר 2024 התקיים יום עיון בעקבות תערוכתה של גבריאלה וילנץ - "פארתי שמך". יום העיון עסק בבניית הנרטיבים ההיסטוריים, מאחורי הקלעים שבבחירה, בניסוח, בהמסרה בסמלים ובהצגת התרבות החומרית בזיכרונות שלנו.

אומנות קיר

צמח לפני ואחרי

יום עיון בקרית טבעון

יום עיון בקיבוץ אפיק

צילום: דינה אבשלום גורני

מחוז ערבי וצ'רקסי ארצי

מאבקים ציבוריים

מבנה מנדטורי (בית מגורים) בכפר עילבון: ניסיון של הבעלים להרוס מבנה היסטורי לצורך בניית מבנה מודרני, בשיתוף פעולה בין המועצה לשימור אתרים לוועדה המקומית לתכנון ובנייה גליל מזרחי הצלחנו לעצור את ההריסה בעת ההתנגדויות.

מבנה היסטורי (בית מגורים) בשרעם: בשיתוף פעולה עם ועדת התכנון והבנייה במחוז צפון הצלחנו לעצור את הריסת המבנה.

בית עיסא, טורעאן: הגשת הנחיות לשימור לוועדה המקומית לתכנון ובנייה גליל מזרחי על בקשה להיתר בנייה. התוכנית אושרה לבקשתנו.

סקרים היסטוריים

מחוז צפון: גמר סקר שימור מבנים היסטוריים במחוז מיעוטים, על פי החלוקה של משרד הפנים.
מחוז מרכז ודרום: ביצוע סקר שימור ארצי.

חינוך ופעילות ציבורית:

תוכנית "אמץ אתר" התקיימה במקומות הבאים: בית ספר יסודי דיר חנא, בית ספר יסודי שפרעם, בית ספר יסודי אעבלין, בית ספר יסודי מואסף נצרת, בית ספר חט"ב מג'דל שמס-מרום גולן, שני בתי ספר דרוזי / יהודי, בית ספר יסודי כפר כנא, בית ספר יסודי אלמעמדאניה נצרת, בית ספר יסודי א' אעבלין.

פתיחת קורס שימור ומורשת: במכללת אל קאסמי, באקה אלג'רביה.

הרצאות חוץ: במרכזים אקדמיים על פעילות המועצה בכלל ובמחוז הערבי והצ'רקסי בפרט.

אתרי מורשת: עידוד ביקורים של בתי ספר והקהל הרחב של המחוז באתרים, במטרה להעלות את המודעות לנושא השימור והמורשת.

באר אנטיליה

עין מאהל

צילום: סאמר אל הייב

מחוז גליל מערבי, חיפה ומנשה

מאבקים ציבוריים וסטטוטוריקה

שער העמקים: הצלת מבנה הלול ההיסטורי בקומות, בקיבוץ שוכן מבנה ייחודי של לול המשתרע על שתי קומות, האחרון שנותר בישראל. הקיבוץ הזניח את המבנה והתכוון להרסו, על אף שסומן לשימור בתב"ע. לאחר מאבק מול הקיבוץ והמועצה האזורית זבולון לשימור המבנה וקריאה למינופו לשימושים קולטי קהל, הוחלט בדיון בוועדה המקומית שלא לשנות את סטטוס המבנה. כמו כן, המועצה לשימור אתרים סייעה בחוות דעת של מהנדס לבדיקת המבנה והכנת מודל תלת ממד ממוחשב של המבנה כבסיס לתכנון.

שבי ציון: המאבק לשימור מתחם מלון דולפין ההיסטורי - עבודה משותפת עם לשכת התכנון המחוזית ונציג היזמים, בליווי תקשורתי, לקידום חלופה תכנונית הכוללת שימור המבנים ההיסטוריים במתחם.

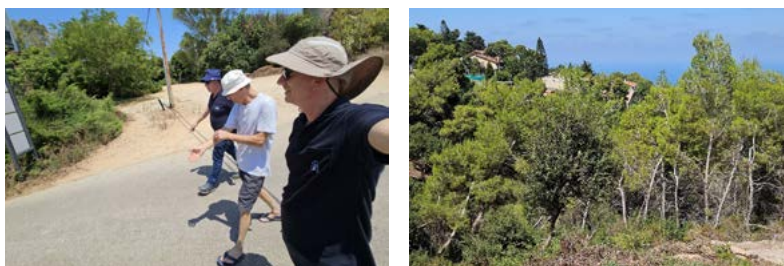
נשר: מאבק ממושך לשימור כלל האתרים המיועדים לשימור על פי תב"ע במפעל נשר ומחצבת נשר ההיסטוריים, בהם גבעת העמדות, בית הדואר, בית הספר ההיסטורי ובית ברייר. מחוז חיפה מלווה את תהליכי הוצאת ההיתרים לעבודות התשתית, ובהמשך לעבודות הבינוי האמורות לכלול שימור אתרים היסטוריים המספרים את סיפור העיר נשר שצמחה מהמפעל.

חדרה: שימור מצודת הטגארט בחדרה ובינוי סביבה. מצודת הטגארט נמצאת במיקום בולט בחדרה, על כביש 4, ומשמשת כתחנת משטרה. התוכנית הראשונית שהוצגה למתחם כללה הריסה של אחד מאגפי המבנה ובניית מגדל מגורים במקומו. המחוז ליווה את המהלכים התכנוניים, בשיתוף עיריית חדרה ובעבודה משותפת עם לשכת התכנון המחוזית, לשיפור המתווה התכנוני, לשימור מלא של המבנה, והפיכת המתחם כולו למזמין יותר לציבור.

חיפה: תוכנית חיץ אש, עיריית חיפה פרסמה בקשה המופנית לפקיד יערות ארצי לכריתת כ-1800 עצים באזור שכונת דניה לצורך יצירת חיץ אש. לאחר תהליך למידה מעמיק של הנושא, במסגרתו התברר שעיריית חיפה לא ביצעה שורה ארוכה של צעדים למניעה ולהתמודדות עם שריפות, וכן עלו תהיות לגבי שקיפות התהליך לציבור ותהיות אודות המתודולוגיה לכריתת העצים. בזכות פעילות המחוז, הוצג הנושא לציבור ובעקבותיו הוגש מסמך התייחסות מפורט לעירייה.

שער העמקים

קיבוץ אלון

נוף האורנים

התנהלות מול ועדות השימור, ועדות התכנון והבנייה:

השתתפות באופן פעיל בוועדות השימור בחיפה, בעכו - ועדת השימור של עכו העתיקה וועדת השימור של שאר חלקי העיר, ובוועדות שימור נוספות בזיכרון יעקב, בנימינה, גבעת עדה, חדרה ועוד. במהלך שנת 2024 התקיימו בחירות לרשויות המקומיות. נכתבה ונערכה מצגת מנחה להקמה ולניהול של ועדות שימור ורשימות שימור, שנשלחה לבכירי הרשויות הרלוונטיים במחוז. כמו כן, החלה לאחר הבחירות פעילות מול הרשויות בהן לא הותנעה פעילות של ועדות שימור.

חוף הכרמל: שיתוף הפעולה עם המועצה האזורית חוף הכרמל. הקשר מתבצע מול מחלקת הרישוי להטמעת היבטי שימור בבקשות להיתרים. בכלל זה, אנו מלווים את הכנת חומרי הרקע, מעבירים הערות לעורכי תיקי תיעוד וכן משתתפים אקטיבית בתהליכי תכנון על מנת לייצר מוצר תכנוני טוב ביותר בהיבטי השימור.

במסגרת פעילות זו, אנו מלווים את החברה לפיתוח קיסריה בתהליכים הסטטוטוריים והתכנוניים הנוגעים לשכבה ההיסטורית בנמל קיסריה, שימור והשמשת מבני הכפר הבוסני בנמל. תהליך זה נמצא בשלב ההיתרים, ואנו מלווים את היבטי השימור. כמו כן, ליווי הכפר עין הוד בהיבטי שימור בבקשות להיתר בכפר, ופעילות מול מזכירות הכפר לטיוב השימור ומינוף המורשת הפיזית ביישוב.

פעילות ציבורית

התקיימו מפגשי זום רבעוניים, במסגרתם הוצגה הפעילות במחוז. בכל מפגש השתתפו עשרות מיישובים וארגונים ברחבי המחוז.

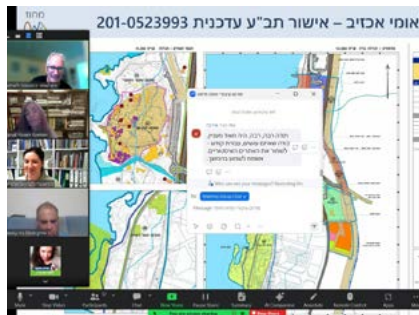
ביקור אנשי מפתח וליווי היבטי שימור באזור קו העימות: במחוז שתי מועצות אזוריות בקו העימות הצפוני: מעלה יוסף ומטה אשר. במהלך 2024 התקיימו מספר ביקורים של אנשי קשר העוסקים בשימור ובמורשת בקו העימות, בין השאר בקיבוצים אילון וגשר הזיו.

בגשר הזיו: המועצה שותפה ומלווה תהליך להכנת פרוגרמה תיירותית, הממנפת את המבנים ההיסטוריים בקיבוץ.

העברה וליווי סיורים בחיפה במסגרות שונות: השנה ליווינו והנחינו סיורים בחיפה, בדגש שימור ומינוף מבנים, אתרים ומתחמים היסטוריים. הסיורים נערכו במגוון מסגרות: קורס מדריכי טיולים, העמותה לתולדות חיפה, התארגנות תושבים "בשבילי חיפה" ועוד.

סיורים

מפגש זום

גשר הזיו

צילום: עובדי המועצה לשימור אתרים

מחוז מרכז

שימור וסטטוטוריקה

ליווי ומעקב אחר השלמת תיקי תיעוד וסקרים במועצות אזוריות: בעקבות קול קורא שיזמה המועצה לשימור אתרים בשיתוף משרד המורשת לעריכת סקרים בשטחי המועצות האזוריות, הוגשו בקשות מארבע מועצות אזוריות במחוז מרכז: לב השרון, דרום השרון, עמק חפר וגזר. מטרת סקר השימור היא ליצור רשימת מצאי של אתרים היסטוריים ואתרים המוצעים לשימור בתחום המוניציפלי של המועצה, כדי להציג רשימת אתרים ראויים לשימור.

שיקום פנים מבנה בית הבאר בנתניה והצבת תערוכה: בית הבאר, שריד של חוות פרדס הגדוד, שהוקמה בשנת 1927 והתמחתה בגידול עצי הדר. כיום, משמש הבית אתר מורשת לתולדות נתניה ומתיישביה הראשונים. צוות השימור הפיזי של המועצה לשימור אתרים ביצע עבודות שיקום, לשם הצבת תערוכה שנעשתה במסגרת השדרוגים הניתנים לאתרים החברים בארגון הגג של אתרי המורשת.

אישור תוכנית השימור של פתח תקווה במועדה המקומית, לצורך הפקדתה בוועדה המחוזית: התוכנית לוותה על ידי המועצה לשימור אתרים, כללה השתתפות בוועדות השימור והגשת התייחסויות לתכנון לב המושבה, המדגישות את חשיבות השימור של המרקם ההיסטורי במקום. כמו כן, הוגשה התייחסות לשימור ברמת ורבר ובמתחם סירקין ובקשה להוסיף התייחסות לשכונות של פתח תקווה ולמורשת התעשייה שלה.

שימור בראשון לציון: הוספת מתחם התערוכות החקלאיות לרשימת השימור: עיריית ראשון לציון נחשפה למתחם התערוכות החקלאיות, תיעדה אותו והוסיפה אותו לרשימת השימור של העיר.

שימור מתחם בית ספר "חביב" - בית הספר העברי הראשון בראשון לציון : במסגרת שבוע שימור אתרים, התקיימה הרצאה וסיור על הפרויקטים לשימור בעיר שכללו הצצה ראשונה למתחם בית הספר "חביב" וביקור בתערוכה על אליעזר בן יהודה במוזיאון, וכן הצצה אל בית משפחת גורדון-מלון לונדון, שעבר תהליך שימור וחשיפה של ציורי קיר. בבית תוצג תערוכת קבע מעזבונה של הזמרת שושנה דמארי, שלמדה בבית ספר "חביב". בית הספר נוסד בשנת תרמ"ו (1886) וישמש כמרכז מורשת לאומי לשפה העברית, שינציח ויציג את סיפור תרומתו של בית הספר לתחיית השפה.

ועדה ציבורית מחוז מרכז: המפגש התקיים בתערוכת השימור במוזיאון כפר סבא - "הנסתר והגלוי" - שימור מבנים בכפר סבא, וכלל סיור בתערוכה ובאתריה הקרובים ברחבי העיר.

פעילות ציבורית

טקס פתיחת חוות אטינגון בפתח תקווה: חוות אטינגון הוקמה כדי לספק מקומות עבודה לחלוצים היהודים שהתקשו בתחרות עם העובדים הערבים המקומיים והמיומנים. כיום, המרחב החברתי במיזם משותף עם עיריית פתח תקווה ואוניברסיטת אריאל, מפעיל במקום סדנאות נגרות, חקלאות והכשרות מקצועיות לנוער בסיכון. למגדל המים נעשה תיעוד, והוא מיועד לשימור בשיתוף המועצה לשימור אתרים.

הנחת אבן פינה למרכז לדינו בבורגתה, השקת שלטים בלדינו: מושב בורגתה, המועצה האזורית עמק חפר והמועצה לשימור אתרים, בשיתוף משרד המורשת, קיימו אירוע המכבד את מורשתם של ראשוני המושב. ליד מספר מבנים היסטוריים הוצבו שלטים מראי מקום גם בלדינו. צריך גן הילדים הקבוע הראשון במקום ישומר, ויוסב למרכז שימור תרבות הלדינו ולמקום מפגש ולימוד מורשת המושב.

90 שנה לייסוד בית ספר אביחיל, בית הספר הראשון בעמק חפר: האירוע נערך ביוזמתם ובהובלתם של צוות בית הספר, הנהגת ההורים, המועצה האזורית עמק חפר והיישובים המרכיבים את קהילת בית הספר אביחיל, ובשיתוף המועצה לשימור אתרים.

השקת שחזור מנגנון הסליק בבית החמרה בקיבוץ נען: בנובמבר הושקה הפעלת מנגנון הסליק באירוע חגיגי, במעמד ראשת המועצה רותם ידלין, חברי הקיבוץ והמועצה לשימור אתרים. לאחר גיוס משאבים ואנשים מתחומי ידע רבים, הצליחו גדי אלמוג ודני קורן לפענח את המבנה והמערכת ושחזרו את מנגנון ההסוואה של הסליק.

השקת המוזיאון המחודש ברמלה: עיריית רמלה, משרד המורשת, החברה הממשלתית לתיירות והמועצה לשימור אתרים השיקו את מוזיאון רמלה המחודש, במעמד נשיא המדינה, יצחק הרצוג, וראש העיר רמלה, מיכאל וידל. המוזיאון הממוקם בבניין היסטורי שנבנה בשנת 1922, שימש בתקופת המנדט הבריטי כבניין עיריית רמלה ועבר לאחרונה תהליך שדרוג מקיף.

כנס לוד ה-10: דיוספוליס - עיר האלוהים: כנס לוד, שמוביל המכון הישראלי לארכיאולוגיה בשיתוף המועצה לשימור אתרים ורשות העתיקות, התקיים במסגרת שבוע שימור אתרים וציין עשור לקיומו. הכנס השנתי לתולדות לוד העתיקה ומורשתה ההיסטורית נועד להציג את מורשת העיר ונכסיה הארכיאולוגיים וההיסטוריים לקהילה. לפני הכנס, נערך סיור להצגת שימור תחנת הרכבת המנדטורית בלוד.

כנס מלאכות היסטורית ה-10: הכנס התקיים באתר הפרדסנות ע"ש מינקוב ברחובות, ביוזמת המועצה לשימור אתרים ואיקומוס ישראל, ובשיתוף משרד המורשת. בכנס השתתפו בעלי מקצוע מתחומי השימור, האדריכלות, האומנות ועוד. הכנס התמקד במפעלי השמן והסבון ההיסטוריים בארץ ישראל, שפעלו לשמירת היגיינת הבית והגוף. בחלקו השני של הכנס, הוזמנו המשתתפים להתנסות מעשית בהפקת סבונים, בהכנת צבע כחול לטיח ובייצור מברשות.

יום האשה בכפר הנוער עיינות נעמת: בשיתוף מכינת אדרת והמועצה לשימור אתרים, התקיים אירוע מיוחד ברפת המשומרת של משק הפועלות בעיינות לרגל יום האשה הבינלאומי, תחת הכותרת "לא עוצרות ב-669 – על שירות נשים בצה"ל: לאן פנינו מועדות?".

אירוע סיום קורס "אמץ אתר" למורים ברחובות: התקיים באתר היקב ע"ש ישראלה קומפטון, גן "כרמל" בהדרכת צביקה תדמור ועדי נוטמן אברמסון.

שבוע שימור אתרים במזכרת בתיה: פעילות במוזיאון מזכרת בתיה ע"ש ערן שמיר, כולל סיורי קונספט, סיורי אמנות, בתים מספרים, סיפור מושבת הברון הראשונה - מוהליבר פינת רוטשילד. התערוכה "מכניקה של נשל" של האמנית שירלי וגנר הוצגה בקזרמת ליון.

שבוע שימור אתרים בפתח תקווה: התקיים סיור בעקבות סגנונות בנייה במושבה, ואירוע בתים פתוחים שכלל הרצאה של שי פרקש בבית אברהם שפירא, סיור במרכז היוצרים אמסטרדם, הממוקם על חלק ממה שהיה ביה"ס המחוזי ע"ש רוזה כהן, שהקימה אותו בשנת 1934 ולבסוף סיור בחווה החקלאית, שגם היא חלק היסטורי מאותו בית ספר.

הדרכת סיורים במסגרת אירועי "בתים מבפנים" בת"א-יפו: "שקיעתה של הזריחה" - סיור בנמל יפו הוצגו על ידי יעל אטקין ומיכל הלוי בר, תוכניות עכשוויות, יוזמות ופרויקטים המקודמים בנמל ההיסטורי, העלולים להפוך את חזון שימורו ל"מחווה". סיור נוסף בנושא "יפו של עגנון ואלתרמן" שכלל שיטוט עירוני ביפו בעקבות שניים מגדולי הכותבים העבריים בעת החדשה.

שרגא ווייל בקיבוץ העוגן: סיור בעקבות שימור יצירות האומן בקיבוץ. הסיור כלל ביקור באטלייה בליווי אפרת ווייל –עמית, בתו של שרגא, וסיור ברחבי הקיבוץ בעקבות יצירות האומן.

שילוט

הצבת שלטי מורשת בהוד השרון: בחמישה אתרים מרכזיים בתולדות העיר הוצבו שלטי מורשת חדשים: בית ספר "מזרחי", הבאר הראשונה במגדיל, הכשרת קיבוץ יסודות, המועצה המקומית והדואר במגדיל ומרכז חקלאי מוסינזון.

דרכ עולי הרגל ביפו

סיור אומנות בשרון

בית הבאר. צילום: דנית גלר

כנס מלאכות

עטרה ויושנה

קיבוץ העוגן

צילום: עובדי המועצה לשימור אתרים

מחוז תל אביב

מאבקים ציבוריים וסטטוריקה

מקוה ישראל: תוכנית המתאר המפורטת אושרה בוועדה המחוזית בתום שני סבבי התנגדויות. המועצה לקחה חלק פעיל בעבודה על התוכנית, ותודות לשיתוף בין כלל הגורמים, רבות מההתייחסויות שלנו הוטמעו בנספח השימור. התנגדויות המועצה לתוכנית בדגש על שאלת פתיחת מקוה ישראל לציבור – סוגיה העומדת בבסיס המחלוקת בין הגורמים ובליבו של מאבק ציבורי. עמדת המועצה היא שיש להנגיש את מקוה ישראל ואתריו ההיסטוריים לציבור, אך המהלך נדרש בתקציבים ובתוכנית ניהול ולא רק דרך מנגנון סטטוטורי כפי שמציעה התוכנית. כמו כן, התייחסנו להיעדר מנגנון כלכלי בתוכנית ליישום השימור ותחזוקתו, וכן להיעדר מנגנון סטטוטורי של ועדת שימור / ועדה מייעצת לנושאי תכנון ובנייה במרחב בימים אלה, אנו ממתינים לתגובת הוועדה המחוזית לבקשת המועצה לזכות ערר לוועדה הארצית לגבי נושאים אלו. **כתבה**

נושא מקוה ישראל וחשיבות שימור המרחב כאתר מורשת היסטורי ונופי, קיבל התייחסות רחבה אף בהערותינו לטיטוט חוק ההסדרים 2025, כאשר במנותק מאישור תוכנית המתאר (בסמכות משרד הפנים), ביקש משרד האוצר לפעול לשינוי חוק מקוה ישראל (שנחקק בשנת 1976), ולהפקיע שטחים מכפר הנוער, עבור בנייה של מגדלי מגורים. **כתבה**

רמת גן: אישור תוכנית השימור. לאחר יותר מעשור של עבודה, אושרה תוכנית השימור של כלל העיר, המבוססת על סקר מקיף שנערך על ידי אדר' נעה שק (2009). המועצה לשימור אתרים הייתה שותפה פעילה בקידום התוכנית ולקחה חלק בדיונים בוועדת השימור העירונית, בהם נידונו התוכנית, עקרונותיה והאתרים לשימור. התוכנית נחשבת לפורצת דרך, כיוון שאינה עוסקת באתר הבודד או בראייה בניינית (כמו תוכנית השימור של תל אביב), אלא מבקשת לשמר מתחמים ותמות עירוניות באמצעות אתרי המורשת הבנויה ואתרי הנוף. התוכנית נידונה בשני סבבים של התנגדויות בוועדה המחוזית. חלק מטענותיה של המועצה לשימור אתרים בהיבט המתחמי התקבלו: דיוק גבולות מרקם תל בנימין ודרישתנו להכנת מסמך הנחיות מרחביות לשכונה וכן ללב העיר ההיסטורי (תוכנית קאופמן). עם זאת, רשימת המבנים שהוגדרו בתוכנית המופקדת לשימור ב' (שימור רגיל) צומצמה משמעותית, גם לאור התנגדות מהנדסת העיר רמת גן וגם כדי לאפשר את מימוש התוכנית והוצאת היתרי בנייה מתוקפה. **כתבה כתבה**

אזור: הגשת התנגדות מפורטת לתוכנית המתאר הכוללת לעיר, כאשר לטענתנו נספח השימור חלקי ושכבות מורשת היסטורית משמעותיות בהיבט האורבני של המרחב לא מופיעות בתוכנית. כמו כן טענו שיש להרחיב את ההסתכלות המתחמית בחלקים ההיסטוריים של היישוב (בסמוך לתל ולמבצר העתיק), עיבוי רשימת האתרים לשימור בשל חשיבות אזור ברמה האזורית, בהיותה ממוקמת על כביש 44, הדרך ההיסטורית בין יפו לירושלים. להתנגדות צורפה חוות דעת מקצועית מטעם הוועדה לדרכים היסטוריות של איקומוס ישראל, לחשיבות שימור הדרך ואתריה.

לראשונה, סומן במפות הימיות אתר מורשת היסטורי בישראל: שרידי הצוללת שירה בנמל חיפה. פרויקט משותף עם האגף למיפוי ימי של מפ"י (מרכז למיפוי ישראל) ואוניברסיטת חיפה. **כתבה**

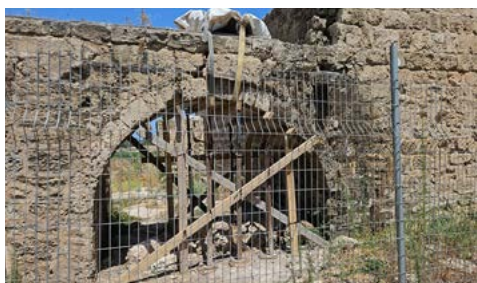

המשך עבודה ודיונים מקצועיים עם גורמי לשכת התכנון תל אביב וצוותי מנהל ההנדסה ברשויות לקידום תוכניות עירוניות מרכזיות במחוז: תוכניות שימור לגבעתיים ולרמת השרון וכן עדכון תוכנית המתאר של תל אביב (תא/5500). המועצה לשימור אתרים העבירה חוות דעת לתוכניות אלו.

ביקור שר המורשת ומנכ"ל משרד המורשת בחולון: במסגרת הקצאת תקציב ופרויקטים מורשת ג'.

עבודות הסרת סכנה במגדל המים בקרית אונו: בתכנונו של ארפד גוט. העבודות התבצעו בשת"פ עם העירייה.

הסרת סכנה בבאר האנטיליה במקוה ישראל, ייצוב הקמרון הפנימי שהתמוטט: ביצוע צוותי השימור של המועצה לשימור אתרים.

סיום שלב א' בפרויקט סקר בתי הכנסת בשכונת התקווה: הסקר בוצע על ידי אדריכלי השימור משה שפירא ושחר פוני, בשיתוף מחוז תל אביב במועצה וצוות בית דני בשכונת התקווה, שסייעו ביצירת הקשרים עם תושבי השכונה הוותיקים.

סיור לפורום מנהלי המועצה לשימור בפרויקט סלמה 48 בתל אביב: פרויקט שימור מהייחודיים שנעשו בארץ. הסיור הודרך על ידי אדר' השימור של הפרויקט, נאור מימר.

תיקי תיעוד מלאים (כולל סקר הנדסי): לבית הכנסת חברה ש"ס בנווה צדק ובית האריזה במקוה ישראל (במסגרת קידום תכנון).

פעילות ציבורית

כנס יפו ה-4: התקיים בחודש מרץ והוקדש למחקרים שנכתבו על נמל יפו לדורותיו. הכינוס התקיים בשיתוף עמותת החברה ההיסטורית תל אביב-יפו ומשפחות המייסדים. במהלך הכנס צויין בחגיגות קבלת תואר דוקטור לשמואל גילר, מפעילי הוועדה הציבורית שלנו זה שנים, חוקר ופעיל ולמען שימור יפו ואתריה.

השתלמויות מורי דרך במחוז תל אביב: התקיימו בפארק המסילה, נווה שלום ונווה צדק וכן במקוה ישראל ובחולון. סיור זה נערך בשיתוף סטודיו תכלת, שי פרקש ושי מגנזי.

סיור בתוואי הדרך ההיסטורית יפו-ירושלים: ממקוה ישראל לאזור, במסגרת שבוע שימור אתרים. סיור שהתקיים כחלק מסדרת סיורים בתוכנית השנתית. שת"פ בין מחוז מרכז למחוז תל אביב במועצה, במטרה להעלות את המודעות לציר הדרך ההיסטורי והאתרים הפזורים לאורכו, העוברים בין כמה רשויות. את הסיור הדריכו מיכל הלוי בר ויעל אטקין.

בתים מבפנים תל אביב-יפו: גם השנה, מחוז תל אביב לקח חלק בפסטיבל בתים מבפנים. התקיים סיור במקוה ישראל, בדגש על היבטי שימור, אתגרים ופרויקטים במרחב.

שילוט

בטקס שהתקיים בעיריית חולון, בהשתתפות מנכ"ל המועצה לשימור אתרים, ראש העיר, מנכ"ל העירייה וחברי מועצת העיר, נחנך שלט היסטורי במבנה העירייה. זאת, כחלק מפרויקט שילוט של 24 אתרים. השלטים הוצבו במהלך השנה בשכונת קריית עבודה ההיסטורית. כאן המקום להודות למיכאל (מיקי) גינזבורג, על ריכוז הפרויקט המורכב מטעמנו. **כתבה**

מחוז ירושלים

מאבקים ציבוריים וסטטוטוריקה

המלון בגבעת התנ"ך: פעילות לגיוס התושבים, המינהלים הקהילתיים, כולל חשיפה תקשורתית רחבה ושת"פ עם ארגונים במאבק נגד תוכנית להקמת מתחם מלונאי בצמוד לכנסייה הסקוטית בגבעת התנ"ך. מדובר בהפיכת שטח שנועד לתועלת הציבור למיזם נדל"ן פרטי. המלון המוצע יתנשא לגובה של שש קומות מעל פני הקרקע ושש קומות נוספות שייחצבו בסלע הטבעי לעומק של 20 מ' נוספים ויכלול סה"כ 96 חדרים, אך בשל מיקומו בלב אתר טבע עירוני נדיר ובצמוד לכנסייה, למצודה עות'מאנית ולמונומנטים היסטוריים לשימור, הפגיעה במרחב כולו תהיה דרמטית.

בית היתומים הספרדי, רח' יפו 91: התנגדות ובקשה לערור למועצה הארצית נגד תוכנית העומדת בסתירה לעקרונות השימור העירוניים, ובניגוד לאמנות השימור המקובלות בארץ ובעולם. מוצעת תוספת בנייה למבנה מגורים ומסחר בגובה 10 קומות בחזית כלפי רחוב יפו ומגדל בן 24 קומות כלפי רחוב אגריפס.

שכונת מלחה: הוגש והתקבל ערר לגבי תיק היתר במסלול תמ"א 38/2 הריסה ובנייה. הערר מתייחס לבינוי המוצע בגרעין הכפר מלחה, אשר מסומן כאזור לשימור. בנוסף, חלה באתר תוכנית שימור אשר קבעה הוראות לפיתוח ושימור שכונת מנחת-הכפר מלחה על מאפייניה הייחודיים וההיסטוריים.

כרמית - עין כרם: הוגשה התנגדות כנגד התכנון המוצע המהווה פגיעה בחשיבות המרקם ההיסטורי, באיכויותיו ובערכיו ההיסטוריים, האדריכליים, התרבותיים, הסביבתיים, הבוטניים והרוחניים ובמונומנטים הסמוכים לו. השלכותיו האורבניות של הבינוי המוצע מזיקות באופן בלתי הפיך למרקם ולתבנית דמותו ההיסטורית. מדובר בהפיכת שטח שנועד לתועלת הציבור למיזם נדל"ן פרטי.

מוסררה: הוגשה חוות דעת לערר בעניין הריסת מבנה היסטורי במתחם "חולדה הנביאה", שהינו מרחב בעל איכויות יוצאות דופן. התכנון המוצע כולל הקמת מבנה חדש בן חמש קומות מעל קומת חנייה ומחסנים (במרקם קיים עד שלוש קומות בלבד). לטענתנו, הבינוי המוצע מהווה פגיעה בערכי השימור של האתר עצמו ובמרקם השימורי בו הוא נתון. התוספת המבוקשת משנה באופן מהותי את מרקם השכונה הן מבחינת הנפח, הן בקנה המידה והן בפרטים.

גת שמנים: הוגשה התנגדות להקמת מבנה בתכסית של כ-900 מ"ר במיקום הנצפה והרגיש ביותר באגן הקדוש. הבנייה בוצעה בניגוד להוראות תוכנית עמ/9, ששמה לה למטרה "שמירה קפדנית על אופיו המיוחד" של המקום, "לדאוג לשימור נוף טבעי ועירוני", ו-"שמירה על האתרים המסורתיים המשמשים נכסי קדושה והווי ליהדות ולדתות אחרות". ההליך, שקודם ע"י היזם במסלול של "היתר שינויים", אינו תקין, והמבנה שהוקם מפר את המאזן העדין הקיים בשטח, מהווה סטייה חסרת תקדים לכל הבינוי במרחב ההיסטורי הקיים.

בית הרב קוק: הוגשו התנגדות וערר להיתר בנייה, שביקש תוספת בינוי וקומות בחריגה מהתוכנית המאושרת החלה במקום, בצמוד למתחם בית הרב קוק והסמטה ההיסטורית אל בית אנה טיכו. התוספת מהווה פגיעה בצביונו ההיסטורי והאדריכלי של המקום. התנגדות המועצה לשימור אתרים התקבלה, והערר של היזם באמצעות עתירה מנהלית לבית המשפט המחוזי בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים - נדחה.

פעילות ציבורית וקהילתית

הוקם פורום ציבורי חדש למחוז ירושלים, בראשותה של עו"ד שרון אבני: הפורום מקים כעת צוותי עבודה לנושאים ותחומי עשייה שונים.

הפורום הציבורי של מחוז ירושלים בנושא מגדל אפשטיין בהר הרצל: במסגרת ערר למועצה הארצית, ולבקשת סגן ראש העיר ירושלים, הגשנו בשם המועצה לשימור אתרים והפורום הציבורי, חוות דעת כעמדה מקצועית של הפורום הציבורי. התוכנית המוצעת במתחם אפשטיין בירושלים כוללת הקמת מגדל בגובה של כ-195 מ' שנודע בכינוי "בורג' חליפה". המגדל ממוקם בנקודת גובה מהבולטות ביותר בעיר, על קו הרכס בסמוך להר הרצל. גובה המבנה ועיצובו חורגים מכל קנה מידה, המגדל אינו משתלב במרקם ההיסטורי ומתעלם מהקונטקסט של הר הרצל, יד ושם ועין כרם. לתוכנית הוגשו כ-200 התנגדויות וממתינים לדיון במועצה הארצית.

מפגשים וסיורי מורשת לקהילה, לסטודנטים מ"בצלאל" ובמסגרת פרויקט "בתים מבפנים": חשיפת פעילותה של המועצה לשימור אתרים בפני הציבור הרחב ובפני סטודנטים במוסדות האקדמיים השונים בירושלים. באמצעות המפגשים והסיורים האלה אנו פועלים להגברת המודעות והמעורבות של הציבור לתחום שימור המורשת התרבותית והבנויה.

שימור פיזי

שיקום צריף בית הספר ההיסטורי במושב טל שחר: סיום עבודות שיקום ושימור של צריף העץ הראשון בבית הספר ההיסטורי במושב טל שחר. הצריף משמש עתה את כיתות ההעשרה ללימוד פרטני וקבוצתי.

בית הרב קוק

גבעת התנ"ך

גת שמנים

הפורום הציבורי

מוסררה

חצר בית היתומים

מלחה

כרמית - עין כרם

מחוז דרום

תוכנית אסטרטגית לנגב המערבי וחבל תקומה:

בשנה מאתגרת זו עקבנו מקרוב אחר ההתרחשות באזור עוטף עזה, המכונה כיום "חבל תקומה". במסגרת ההתייחסות שהגישה המועצה לשימור אתרים, הן לחוק והן לתוכנית האסטרטגית, עמדנו על חשיבות האתרים ההיסטוריים המיועדים לשימור, המהווים חלק מהחוסן החברתי והכלכלי של אותן קהילות, החיות בקו הראשון מול עזה במשך מעל 70 שנה. ביקשנו לראות באתרי המורשת שכבה בפני עצמה, המייצגת את המורשת האישית, המקומית, האזורית והלאומית. הפיתוח האסטרטגי יצטרך לאפשר להנגיש את כל האתרים לשימור, מתוך ראייה והבחנה בין הפרטי והמקומי לבין הלאומי והציבורי. כמו כן, ביקשנו שהתוכנית תיתן כלים ותכלול מנגנונים לניהול ותחזוקה של אותם אתרים. מכיוון שהמלחמה טרם הסתיימה והקהילות עדיין לא שבו אל בתיהן, התוכנית תצטרך לאפשר להן לבחור את הדרך לספר את הסיפור מנקודת המבט של כל אחת מהן, ובזמן המתאים להן. כאשר לכל אחת יש את הסיפור המיוחד שלה, ולכל הקהילות יחד המשותף הוא המרחב בו הן חיות – מרחב מורשת.

שימור פיזי

מגדל המים בכפר סילבר: הוקם עם הקמת הכפר בשנות ה-50, שוחזר בהתאם לתמונות היסטוריות ותיק תיעוד שנערך למקום, כולל מדרגות המתכת שהובילו לקומה השנייה. שני החללים משמשים כיום את הכפר כמרכז מורשת, ומספרים ומתעדים את סיפורי הבוגרים ואנשי הצוות של הכפר לדורותיו.

צריף ראשונים בקיבוץ גבולות: הצריף שומר לאחר שנים רבות בהן עמד ריק ונטוש במרכז הקיבוץ. בתחילת תהליך השימור, הצריף יועד לשמש כמוזיאון חיים בן יאיר, אחד מרוכשי האדמות הראשונים בנגב. לאחר פרוץ מלחמת "חרבות ברזל", הצריף הפך לאחד מכיתות הלימוד של בית הספר היסודי הזמני של המועצה האזורית אשכול עד שישבו התלמידים לבתיהם ולמוסדות החינוך של המועצה.

צריף בן גוריון, קיבוץ שדה בוקר: החלו עבודות לשחזור ולשימור הנוף הקיבוצי באתר. במסגרת העבודות ייסללו שבילים חדשים ויינטעו עצים וצמחייה כפי שהיו בימיו של דוד בן גוריון. האתר ימשיך לפעול ולקלוט קהל בתקופת העבודות.

בית המייסדים ירוחם: כחלק מהקמת מוזאון המייסדים בירוחם, שוחזרו שלושה צריפי מעברה שיהיו חלק מפארק המייסדים. בצריפים תוקם תצוגה חדשנית, שתספר את הסיפור של מייסדי העיר בצורה אינטראקטיבית. בית המייסדים של ירוחם הינו חלק מפרויקט ארצי של הקמת בתי מייסדים בצפון ובדרום.

ועדות שימור ותוכניות סטטוטוריות

רשימת שימור אילת: עיריית אילת אישרה את רשימת השימור המקומית, שתהווה בסיס להכנה ואישור תוכנית שימור מקומית לעיר. רשימת השימור מציגה את הערכים לפיהם הוכרזו וסומנו האתרים לשימור, ואת עקרונות השימור לכל אתר ואתר. על אף שהרשימה טנטטיבית, היא מהווה אבן דרך חשובה להבנת אופי העיר וזהותה, והחשיבה על עתידה והתפתחותה מתוך ההבנה כיצד להשתמש באתרים לשימור כמנוף לצמיחה חברתית, אורבנית ותיירותית כלכלית.

צילום: ארכיון כפר הנוער ע"ש אבא הלל סילבר

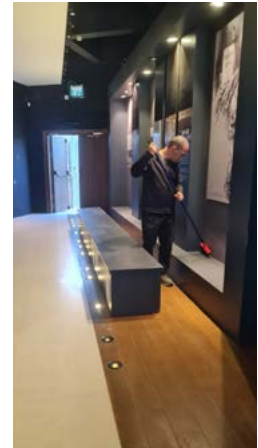
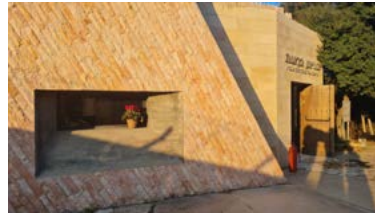
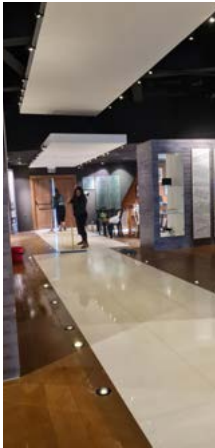

אתרי המועצה לשימור אתרי מורשת בישראל

- מוזיאון הרעות, מצודת כ"ח
- חצר כנרת
- משטרת נהלל ההיסטורית
- אתר רכבת העמק כפר יהושע
- מחנה המעפילים עתלית
- מרכז מבקרים מקוה ישראל
- מכון איילון, רחובות
- אתר הפרדסנות ע"ש מינקוב, רחובות
- בית ילין במוצא

מוזיאון הרעות, מצודת כ"ח

האתר נסגר ב-7 באוקטובר 2023,
ונפתח מחדש בתקווה גדולה ב-10 בינואר 2025.

צוות האתר ומתנדבות מהחמ"ל הצפוני 'לב אחד' מכינים את האתר לקראת פתיחתו

סיור ראשון באתר לאחר פתיחתו המחודשת

קבוצת מפונים בסיור

צילום: צוות מוזיאון רעות, מצודת כ"ח

חצר כנרת

פרויקטים

- בשנה זו נמשכו שני הפרויקטים הגדולים של החצר: הסרט ו"לילות כנרת". שניהם נמצאים בשלבי סיום. הצפי הוא שבתחילת 2025 תחל הרצתם לקהלים שונים.

אירועים

- **ערבי שירה:** ממשיכים עם דני עמית.
- **השקת ספרו של עמירם אידלמן:** "על הכרך" – מוקדש לבית העלמין כנרת.
- **פתיחת תערוכה בגלריית העלמות בחצר כנרת:** התערוכה "ציפייה", שנאצרה על ידי יעל ניצן וענבל קורץ על פי שירה של רחל, מנציחה את אירועי אוקטובר 2023. באירוע הפתיחה שולב מופע "מדרש נעמי" - לציון 20 שנה לפטירתה של נעמי שמר.
- **ציון ואירוע כ' בתמוז יום פטירתו של הרצל:** נפתח בטקס בגל הרצל והמשיך בחצר כנרת, בארוחה חלוצית ובמופע של מוטי זעירא ומיטל טרבלסי "אומרים ישנה ארץ".
- **צעדת השימור:** התקיימה בפעם השלישית במשעולי המושבה כנרת. המסלול התחיל באזור החקלאי של המושבה כנרת, והסתיים בחצר כנרת בשילוב פעילויות והדרכות בנושאים שונים. בצעדה לקחו חלק כ-800 צועדים, ביניהם תלמידי מערכות החינוך בעמק.
- **אירועים פרטיים במבואה:** המבואה הפכה לעוגן כלכלי וחברתי, הן לחצר כנרת והן לאנשי העמק והאזור, נערכים בה אירועים הקשורים לחצר וכן אירועים פרטיים.

אירוע תרבות בוקר בחצר כנרת

אירוח חידון הציונות המחוזי בחצר כנרת

טקס סיום למכינת נופי פרת

הכנות למיצב לילות כנרת

צילום בבגדי חלוצים

פעילות ערב מפגש אולפניות

משטרת נהלל ההיסטורית

אירועים

- התקיימו פעילויות תרבותיות למפונים, ערבי שירה, מרחב בריחה, סיור עששיות, סיורים והדרכות באתר.
- יום הנוטר התקיים בהשתתפות רבש"צים מהדרום ש"מורשת ההגנה" עבורם היא מציאות ולא היסטוריה.
- בשת"פ עם משטרת ישראל מתקיימים בחודשים אלה שלושה מפגשים בנושא כיתות הכוננות, המיועד לרבש"צים בעמק יזרעאל ובהמשך למועצות נוספות. מפגש ראשון: "עיר של גיבורים" הלחימה באופקים מפגש שני: "הייתי שם עדות לחימה בנגב המערבי" מפגש שלישי: "ראשונים תמיד אנחנו: לחימת כיתות הכוננות"

פרויקטים

במהלך שנת 2024 בוצעו באתר עבודות שדרוג אלו:

- **חדר נוטרים:** פינוי, ניקוי, צביעה. במטרה לשלב אותו כחלק מהסיור באתר - מיצג "כיתות הכוננות" מראשית ועד המקום שהם לקחו ב-7 באוקטובר.
- **חדר מתכננים:** הסרת קיר מחיצה וחיבור שני החדרים, צביעה, החלפת ושדרוג 2 דלתות. המקום משמש משרדה של מנהלת המחוז וחדר ישיבות. בהמשך ישולב וישמש לתצוגה כחלק מהסיור והתצוגה באתר.

יום הנוטר 2024
במשטרת נהלל ההיסטורית

סדרת חינוך מג"ב

פעילות "מפה ומצה" בחוה"מ פסח

אתר רכבת העמק כפר יהושע

האתר נסגר לפעילות עם פרוץ המלחמה, למשך כחודש, ובפעם נוספת עם התגברות המלחמה בצפון, כשהאזור החל להיות מטווח.

עקב כך, בוטלו פעילויות מתוכננות רבות שהושקעו בהן זמן תכנון ומחשבה, וביניהן אירועים גדולים בשיתוף המועצה האזורית וק"ל. כמו כן בוטלו אירועי תרבות ובעיקר קבוצות רבות של מבקרים, שביטלו הגעה או נמנעו מלהזמין בשל אי וודאות ואי קיומו של מרחב מוגן באתר. עם זאת, הפעילות באתר לא נעצרה וככל שהתאפשר המשכנו לקלוט מבקרים, לקיים אירועים ולפתח תכנים.

פיתוח תוכן

- אפליקציית הסיור הקולי למבקר העצמאי שודרגה עם תרגום הסיורים לאנגלית ולערבית. האפליקציה כוללת הדרכה קולית בנקודות מרכזיות באתר, תמלול של המידע הקולי, גרסה מונגשת בפישוט לשוני וסיורים נוספים בבית חנקין ובכפר יהושע.
- בסדרה "סיורים מסביב למסילה" - מסלול הסיור עבר בקטע המסילה בין בית שאן לתחנת אל חמה (חמת גדר).
- חוברת "מגלי העבר" לאתר רכבת העמק כפר יהושע הושקה בפעילות בחג החנוכה. חוברת משימות חווייתית, המזמינה לשיטוט עצמאי ולגילוי האתר ומיועדת לילדים בגילאי בית הספר היסודי.

אירועי תרבות ותיירות

- **יריד היין היזרעאלי** התקיים השנה בפעם השלישית, וציין את פתיחת אירועי "חלב ודבש" במועצה האזורית עמק יזרעאל. האירוע התקיים בשיתוף מחלקת התיירות במועצה האזורית.
- **אירועי "מפה ומצה"**: פעילות למשפחות באתרי המורשת.
- **שבוע שימור אתרים**: ציינו באירוע שירה "שהשמש תעבור עליי", עם שירי נחמה ותקווה ברוח התקופה.
- **"לילה לבן"**: הוקרן הסרט "מאסטר סיס", והתקיימה שיחה עם הבמאית נגה סטולר ואחותה ושותפתה ליצירה, רחלי לילה, שעבודותיה מוצגות באתר.
- **ט"ו באב**: התקיים אירוע "ישראל, סיפור אהבה".
- **שכנות עולה לרגל**: במסגרת נושא "חיים משותפים", קיימנו אירוע ייחודי לציון יחסי השכנות הטובה בקרב התושבים והתושבות מכל הדתות במרחב עמק יזרעאל. האירוע התקיים בשיתוף מועצה אזורית עמק יזרעאל ואגף עדות במשרד הפנים, וכלל מפגש ללימוד ושיח על העלייה לרגל בדתות השונות (איסלאם, יהדות, נצרות, דרוזית).
- **פעילות למפונים**: התקיימה פעילות לאנשים שפוננו מביתם בשל המלחמה, ולתושבי קווי העימות בצפון ובדרום: הדרכות של קבוצות באתר, אירוח ללא תשלום באירועי תרבות, הגענו לבתי ספר ולקייטנות של מפונים לפעילות לילדים, והגענו למרכזי מפונים עם הרצאות שהותאמו לקבוצות של ותיקים ומבוגרים. כמו כן קיימנו פעילות משותפת בנושא הפלמ"ח עם מוזיאון הרעות, שסגור מאז החלה המלחמה. הפעילות התאפשרה תודות לשיתוף הפעולה של המועצה לשימור אתרים עם JNF-USA.

- **בת מצווה לנערה מניר עוז:** בקיץ קיימנו באתר אירוע משמעותי ומרגש מאוד, בת מצווה לנערה מקיבוץ ניר עוז ששרדה את השבת השחורה, סבתה נחטפה ושוחררה וסבה עדיין נמצא בשבי חמאס. בין האורחים היו ילדים שחוו את השבת השחורה ומפונים מבתיים שנחרבו, וכן מספר חטופים ששוחררו. הספקים השונים באירוע נרתמו לסייע ללא תמורה או במחירי עלות, והמועצה לשימור אתרים אירחה את האירוע ללא תשלום וגייסה תרומות להשלמה עלויות האירוע.
- **פתיחת תערוכה "צהוב - לראות את האור":** גלריה לאומנות שימושית באתר, בהמשך לשיתוף הפעולה עם קבוצת האומנים "יוצרים מן הכלל" וארגון מעברים בעמק. בתערוכה מוצגות יצירות המתמודדות עם כאב ותקווה בעקבות אירועי 7 באוקטובר. הגלריה מהווה במה ליצירה מקומית ולרכישת פריטי אומנות שימושיים.

פרויקטים

- עבודות השימור בבית מספר 7, מבנה מנדטורי הושלמו והבית אוכלס ע"י חברת א.ב. זרעים העוסקת בפיתוח זרעים לחקלאות. ההסכם עימם כולל שיתוף פעולה בנושאי חינוך והדרכה.

אירוע חיים משותפים "שכנות עולה לרגל". צילום: שאול רחמים

פעילות פלמ"ח בשיתוף מוזיאון הרעות

פעילות במסגרת של ילדים מפונים

מחנה המעפילים עתלית

בשמונת החודשים הראשונים, הצלחנו לעבוד ולקבל קבוצות למרות הביטולים הרבים.

אירועים

בחודש מאי, התקיים טקס לפתיחת תערוכת הקבע "מסע של תקווה", שנושאה העלייה החשאית מאתיופיה במסגרת "מבצע אחים", שהחל בשנת 1977 והסתיים במרץ 1990. האירוע התקיים בהשתתפות שר המורשת, הרב עמיחי אליהו, והשר זאב אלקין.

פעילות חינוכית

בראשית ספטמבר בתקופה בה המחנה היה ריק ממבקרים קלטנו בנות שירות לאומי חדשות. על מנת לצקת תוכן משמעותי בימים ללא התעסוקה, וימנף אותנו לימים שנחזור לשגרה עמוסה, עשינו כמה מהלכים:

- בנות השירות הלאומי החדשות הפיקו סרטוני תוכן, והעלו אותם לרשתות החברתיות, ובנות השירות הלאומי הוותיקות יצרו קהילה בפייסבוק עם בני הגיל השלישי.
- צוות ההדרכה ניצל ימים אלה לפיתוח תכנים וערכות הדרכה מדהימות, שכבר התחלנו בהפעלתן ומטרתן העיקרית לאפשר קבלת קבוצות רבה יותר בזמנית, כהכנה לשטף קבוצות שאנו צופים שיגיעו בחודשים הקרובים.
- החל מראשית נובמבר, אנו לומדים את נושא החדר האימריסיבי, במטרה להוסיף אותו גם באתר.

פרויקטים

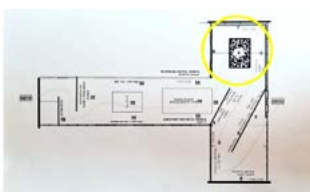
במהלך השנה קיבלנו תבליט אבן ממוסגר, יצירת אמנות בעבודת יד, אשר היה ברשותו של זאב שרף, מזכיר הממשלה הראשונה בראשות דוד בן גוריון. שרף קיבל את התבליט כמתנה ממעפיל בעת ביקורו במחנות המעצר בקפריסין כשר בממשלה, לרגל שחרור אחרוני העצורים במסגרת "מבצע פדות" בפברואר 1949. את התבליט מסרה לנו משפחתו של זאב שרף.

תבליט אבן מקפריסין - זאב שרף

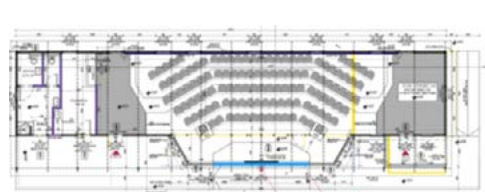
מסע של תקווה תערוכה

תערוכה בנושא תנועת הבריחה

חוו"מ סוכות קבוצה בסיור במחנה בעת אזעקה

הקמת אודיטוריום

מרכז מבקרים מקוה ישראל

אירועים

- "מהשדה לצלחת": סיור חווייתי הכולל ביקור במשק החי של מקוה ישראל, חוויית מורשת ייחודית, קטיפה ובישול מהתוצרת המקומית. מתאים למשפחות, קבוצות מאורגנות, ארגונים וחברות.
- "יזמות וחדשנות": סיור בעקבות פורצי דרך במקוה ישראל מאז ועד היום. הסיור משלב טעימות יין מתוצרת מקומית והרצאה מעוררת השראה.
- אפיית מצות באתרי מורשת: בחסות משרד המורשת והמועצה לשימור אתרים.
- "לשמר עם הידיים": הפנינג פסח למשפחות עם התנסות במלאכות שימור מסורתיות.
- אירועי קיץ באתרי מורשת: הפנינג משפחות משולב במופע של עילי בוטנר.

פעילויות חדשות

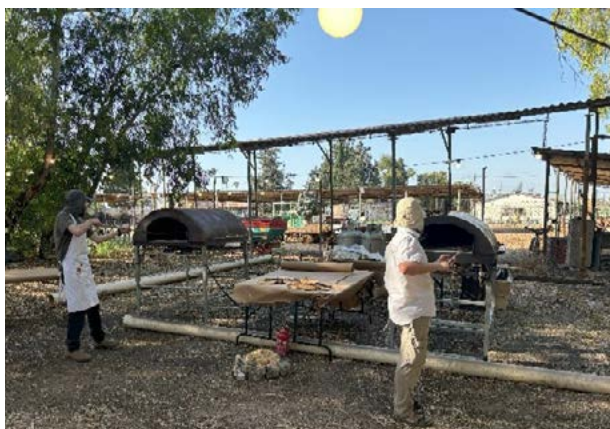
- מפגשי "שעת סיפור": מפגשים אחה"צ בגן הבוטני, הכוללים קריאה פעילה של סיפורים מעולם החקלאות והמורשת, כגון "הטרקטור בארגז החול" ו-חנן הגנן, בשילוב טיול בטרקטור.
- סדנאות מלאכה ויצירה: סדנאות לקהל הרחב ולקבוצות מאורגנות, כמו סדנאות פרחים, נרות וציור.

פרויקטים מיוחדים

- צילום סרט עלילתי לאתר בשיתוף פעולה "רגע של חכמה" משרד המורשת והמועצה לשימור אתרים.
- קליטת מדריכי מכינת נחשון: מדריכים המשתלבים בשנה זו בפעילויות מרכז המבקרים, הדרכות, פיתוח תכנים ואחזקת שטחי גינון.
- רדיו מקוה ישראל: שיתוף פעולה עם המדור הצרפתי, שכולל הקלטת ראיונות ופודקאסטים עם בוגרי מקוה ישראל בליווי חנוך ליבנה (מדריך מתנדב) ובועז מונצ'ר (מורה במדור הצרפתי).
- צילומי תוכן לרשת החברתית - פייסבוק, אינסטגרם וטיקטוק.

בפעם הראשונה, מתוך מאמץ והתמדה, הקמנו מערך לשיתוף פעולה בין מקוה ישראל למרכז המבקרים. מדובר ביוזמה מבורכת שכבר כעת מניבה תוצאות חיוביות ומובילה להגברת הפעילות במסגרת העבודה המשותפת עם מקוה ישראל:

- ועדת היגוי משותפת: תכנון פעילויות ועיבוי תוכניות הביקור במרכז המבקרים.
- אסטרטגיית שיווק: פיתוח יוזמות להבאת קהלים חדשים וקידום מרכז המבקרים.
- שיתוף פעולה עם עיריית חולון: קידום פרויקטים משותפים בעקבות אירוע שולחנות עגולים.
- אירועים משותפים: ייזום והפקת אירועים בשיתוף פעולה עם גורמים שונים.

אירוע אפיית מצות לפסח

סיור יזמות וחדשנות וטעימת יין

סדנת פרחים לכבוד שבועות

אירוע קיץ באתרי מורשת - סדנת קליעת סלים. צילום: מוריה כהן

מכון איילון, רחובות

פעילויות

- במשך השנה התארחו קבוצות של מפונים, בתי ספר ובעיקר גמלאים.
- התקיימו פעילויות מוגברות בתחום הכנסים וההשתלמויות.
- פעילות תנועות הנוער, בדגש על הצופים, הצטמצמה מאוד ואנו נושאים עינינו קדימה ובודקים שיתוף פעולה עם של"ח החל מהשנה הבאה.
- כבר מספר שנים אנו מטפחים שימור לקוחות, מוציאים דף אינטרנט, מפגשי מדריכים, השתלמויות ומפגשי מורי דרך בהתאם לצורך.
- מסגרת פרויקט ארץ אהבתי, בשיתוף JNF, התקבלו מפונים פרטיים וקבוצות מכל הארץ, עם דגש על גמלאים ונוער במסגרות שונות.
- בחג החנוכה נערכה פעילות הוקרה לשוטרים ולמשפחותיהם, כולל הפעלות ללא עלות לילדי השוטרים ואירועים בתשלום לקהל הרחב: הצגה, סדנאות, הדלקת נרות וסופגניות.

פרויקטים

- ארכיון מכון איילון: בעזרתם של עמי שידלוביזקי והרצל גרוס, חומרים ארכיוניים עוברים תהליך של קטלוג ודיגיטציה, וניתן כיום להיכנס לאתר הארכיון ולצפות בחומרים.
- גן ילדים אנטרופוסופי במכון איילון: עד חודש אוקטובר 2024, פעל במקום גן ילדים אנטרופוסופי במבנה אשר שימש לפני 80 שנה כגן ילדים.

תלמידות מגמת דרמה מביס פלך בקרית עקרון בסיור מומחז

צופי שבט ירקון מרמת גן ביום שבט

חידון הציונות - עץ המועצה הציונית

כנס עמותת ג'סטה - סיוע לקשישים וניצולי שואה

אתר הפרדסנות ע"ש מינקוב, רחובות

לאורך השנה, עבדנו כתף אל כתף עם מכון איילון ועם צוות השימור הפיזי, מתוך רצון לשדרג ולטפל בבעיות דחופות שצצו באתר ולשמור על הוצאות תקציביות. המטרה לאורך השנה היא מחד לשפר את חווית המבקר, ומאידך לשמור על האותנטיות של המקום והמורשת התרבותית הבלתי מוחשית והמוחשית שלו.

פעילויות

- פורום נשות מילואים: במהלך השנה בתיאום עם נציגת פורום המילואים האזורית, סיורי עשיות מיוחדים במהלך חופשת הקיץ ובחופשת סוכות. הסיורים הותאמו ויועדו למשפחות המילואים.
- גינה קהילתית: פעילות משותפת עם חברת אפלייד לטיפול גינה טיפולית עבור תלמידי החינוך המיוחד בבית הספר בן צבי מקריית עקרון. בכל שנה נכתבת תוכנית הדרכה חדשה בסימן קיימות והנושא המרכזי בבית הספר.
- צעדת הרצל: שיתוף פעולה עם מארגנות הצעדה, האתר היווה תחנה בהפנינג שכלל תערוכת כרזות ומשחקים דיגיטליים.
- ארץ אהבתי: במסגרת הפרויקט "ארץ אהבתי", הגיעו לאתר מפונים מכל קצוות הארץ, צפון ועוטף, לסיורים בדגש על חלוציות וחקלאות.
- הפעוטון: שיתוף פעולה בין עמותת "אנרגיה טובה" לבין האתר. עצים צעירים המיועדים לשתילה מקבלים שטח ומים.
- סוכות: התקיימו סיורים לקהל הרחב, כולל נסיעה ברכבת, קריאת שירים ומציאת חרוזים לתיאור הפרדס וכן הכנת מגנט למזכרת.
- פסח: נערכו סיורים לקהל הרחב, שכללו כניסה למבני השימור ונסיעה ברכבת.
- כנס מלאכות היסטוריות: הכנס כלל סדנאות מגוונות, לצד הרצאות מקצועיות אשר נתנו מבט רחב על התחום.
- יום העצמאות: לרגל החג, ערכנו סיורים מודרכים באתר ללא עלות.
- קטיף משפחות: במהלך השנה, האתר נפתח בסופי שבוע לקהל הרחב לטובת קטיף משפחות, אשר הגיעו לסיור בפרדס ולקטיף הדורים.

פיתוח האתר

- שודרג רציף הרכבת החדש, והוקמו שני גשרים חדשים.
- המבואה החדשה לאתר עומדת בפני סיום העבודות ונעשו תיקונים כלליים בגגות הרעפים ההיסטוריים, מערכת כיבוי אש וכן.

אירועים וסיורים באתר

אירוע חול המועד סוכות

אירועים וסיורים באתר

אירועים וסיורים באתר

כנסים בפרדס

הדרכות בתי ספר עם חזרתן לטיולים

סיורי מבוגרים

בתי ספר מתארחים בפרדס

בית ילין במוצא

אירועים

- במהלך חודשי האביב קיימנו סדרה של שש הרצאות, שזכתה להצלחה רבה ורוב המשתתפים נרשמו מראש לסדרה כולה. מתוכננת סדרה נוספת באביב הבא.
- במהלך חודש ספטמבר, נערך בבוסתן קורס בן ארבעה ימים של אוניברסיטת חיפה שעסק במלאכות עתיקות.
- פעילות שוטפת של הדרכות בבית ובבוסתן התקיימה לאורך כל השנה.

קורס מלאכות עתיקות

סדנת ציור בוטני

חתונה באביב

סיור

הלכו השנה לעולמם (בשנת 2024)

נתן גדרון

חבר בחבר הנאמנים וחבר בוועדות הוועד המנהל

ויקטוריה מלמד

אמא של שולה ישורון, עובדת המועצה

יהי זכרם נצור בליבנו תמיד

תודה

מועצה לשימור
אתרי מורשת בישראל

2024